

ВОЛОДИМИР МЕРЕЩАК

ЖЕВРІЮЧА
ВАТРА

ПОЕЗІЇ

В. МЕРЕЩАК

ЖЕВРІЮЧА ВАТРА

НАКЛАДОМ АВТОРА

Тираж 1000

ПОЕЗІЇ

Printed by Edwards Brothers Printing Co.
2500 South State Street, Ann Arbor, Michigan, U.S.A.

1979

WOŁODYMYR MERESZCZAK

THE GLOWING BONFIRE
Poetry

Wethersfield, Conn.

1979

WOŁODYMYR MERESZCZAK

T H E G L O W I N G B O N F I R E

- Póetry -

Wethersfield, Conn.

1979

СМЕРЕКОВИЙ СВІТ

Присвята

1.

Під впливом розмаїтих мрій,
Я шлю привіт від серця свій .
Бажання щирі шлю свої ,
Хай розвиваються гаї .

2.

Хай бальзаминами впадуть
Бажання на дівочу груд ,
І перса з - під кохтинки враз
Зітхнуть у надвечірній час .

3.

Розквітлу гілочку нагни ,
Нагадує про щастя дні ...
І мрії впливуть твої ,
Мов заспівали солов'ї .

4.

Чи допоможуть хоч забудь
І плин Дністра і мерклий Прут .
Над всім всміхавсь вишневий цвіт ,
Кому ж судилось в щасті жить ?

5.

А хтось у поцілунках кров
Змішає, виливши любов
На зела, де в дзвінких лугах,
Співає ще про весни птах .

6.

Хай зникнуть сльози і печаль,
Кохання втраченого жаль .
Я серце у офіру склав,
Вітчизні, - їй бо присягав .

28 червня, 43 рік

В О С К Р Е С І Н Н Я

1.

Коли вже та сурма над краєм
Звістить :- Гей, виходьте на шлях.
Вам воля чоло уквітчає,
Ясмину доносячи пах ."

2.

Коли вже від кожного дому
Лунатиме дзвінко в розмай :
- Не звернем з дороги нікому ,
Ти, враже, про це пам'ятай .-

3.

В блакить сонцесяйні прапори
Звелися від сел , хуторів ...
Не будем терпіти в покори
Знущання проклятих катів .

4.

Встає Батьківщина до волі,
І бути державою їй.
Чи в пралісах диких чи в полі,
Із ворогом виграєм бій .

5.

Щоб вічно у рідних просторах
Злітали в ту соняшну вись,
Козацьких нащадків прапори ,
Як символ від горя і сліз.

листопад, 76 рік

Д І Б Р О В А

1.

Десь шумить діброва з вітром,
З полем хилиться до сну .
О, який кривавий світе,
Впав на молодість гучну .

2.

Ще в імлі шумлять верхів"я,
Від ріки сплива туман .
Там під дубом, на узліссі,
Впав повстанець - партизан .

3.

Соловей співав в ту пору,
Сонце линуло за гай...
Ой, орда з"явилась клята,
Сплюндрувала рідний край .

4.

Хлопці славні із Поділля
Йшли в криваві у бої,
І на полі честі склали
Буйні голови свої .

5.

На горбі в діброви темній
Бій нерівний скаженів .
Добивав хижак прикладом
Тих поранених борців .

6.

Брязкіт зброї, крик і стогін
Ще носився серед трав....
Там в кущах побіля дуба
До землі юнак припав.

7.

Тріск сухий почувсь затвора,
І юнак, забувши біль,
Став строчити з Дегтярова,
І влучали кулі в ціль .

8.

Мов косар той на покосі,
Що густу траву косив,
Так й повстанець вражим трупом
Ту діброву чисто вкрив .

9.

Ось і він упав від кулі,
Кров струмочком потекла.
Змовкла мова Дегтярова,
Що відплатою була.

10.

Ще засмаглими устами
Посилав життю привіт .
Ой, хотілось юнакові,
Як ніколи - тільки жить .

11.

Вигукнув: " О, чуеш, мамо ,
Покидаю білий світ .
Може б ти із Дегтярова
Научилася строчить .

12.

Як підпишеш всі трактати
Кров"ю, кулею, вогнем...
Цілим ми народом, мамо ,
В бій за воленьку ідем . "

13.

...І до стрічки кулемета
Він, здавалося, приріс .
Недостріляну ту пасму
До грудей чимдужч притис .

14.

Ген шумить діброва з вітром,
Огорнувся дуб в туман .
Там на смерть стояв в двобої,
Юний воїн- партизан .

Друзям, що впали в нерівнім бою,
за волю України, на вічну пам"ять

автор

Бад Вересгофен, 46 рік

КАРПАТИ

1.

Чи чув ти, мій брате, про сиві Карпати,
В узгір'ях із гнізд беркути
Злітають і зорять, як в мгичці від хати
Гуцул йде на плаї круті.

2.

Його в полонині зеленій чекає
Отара овечок і чуть,
Як звяга вівчарок з вітрами стихає
В смереках, що збігли на путь.

3.

Я знаю, що там за Збручем, де розлоге
Поділля з вітрами степів,
Ти потайки, брате, помолишся Богу,
Бо волею вічною снів.

4.

Товаришу - брате, ти чув про Карпати,
Про звуки трембіти сумні.
Тобі ж побратимів у гості чекати,
Повірити в соняшні дні.

5.

Ти ж чув, як на Срібній Землі повставали
Українці, - нерівний двобій
Звели із мадяром, щоб в нас не згасала
Та іскра спотаєних мрій.

6.

Ти ж бачив у сні Чорногору у далях,
Смереки у вічних снігах,
В кептариках лемків, що зброю кували,
До Чину підводили стяг.

7.

Ішли з топірцями і лемки й гуцули,
Український той дім збудувать.
Щоб в світі про нашу державу почули,
Яка крокувала з Карпат.

8.

Ти ж, брате, з Славути радів отій вістці,
Її возвіщали орли.
І плакало серце дитятком в колиці,
У кожного з нас на землі.

9.

А згодом ти, брате, журився від чутки,
Що впали герої в борні,
І з тіл нездоланних зростуть незабудьки
Оздоблять засмучені дні.

10.

Тому - то та кривда до помсти нас кличе
Віддячимо ще ворогам.

.....

Ген з вірію лине лелека й курличе,
Що бути на волі ще нам.

березень, 1939 року

С Т И Х І Я

синові Ігореві

1.

Коли темної ночі присниться тобі

Сон, а блискавка морок осяє ,
То вслухайся у голос, що лине з п'ятьми ,
Хтось під вікнами тужно ридає.

2.

І відразу прокинувшись, постать німу
Ти уздрінеш, хитнеться знадвору.
Оченята замкни, не дивися туди ,
Не накликуй ще більшого горя .

3.

Сину, знай, що то доля самотня блука,
Вже навіки мене полонила,
Зілля- чарів піднесла у кухлі мені ,
І те серце навік отруїла.

4.

Не знаходжу я місця віднині ніде ,
І не можу її я позбутись ,
І марою до ліжка приходиться у ніч,
Її голос у темряві чути .

5.

І питає : " Що, друже, для краю зробив,
Зав"язав собі світ, о, юначе.
І за мене ти душу свою віддаси,
І ніколи в біді не заплачеш.

6.

А як зрадиш, знайду і в могилі тебе,
Чи на дні океанів тих синіх .
Називаюсь , як знаєш, я просто отак ,
І на ймення мені : Україна .

7.

До загину свого ти не зрадиш мене,
Серце викреше племінь любови,
Щоб за мене піти у бої , на загин,
Не шкодуючи власної крові .

8.

І ти знай, о, мій сину, що правда свята
В тих словах, що та тінь промовляє.
Ми за честь її згідні прокляття нести ,
Що ніде по світах не вмирає .

Ведерсфільд , 5 лютого, 77 рік

Д У М К А

1.

Лине думка, неначе край моря,
Лебедини майнуло крило.
Сонце птахом пірнуло у хвилі,
Залишало на водах тепло.

2.

Я про рідних згадав у цю пору,
Їм привіт поспішав передать,-
Віднесуть його теплі пасати
До Дністра, до омріяних хат.

3.

Там бальзами рясного суцвіття,
Покривають світанки гучні....
З нього в серце перлина упала
І роками так стукає в нім .

4.

Ось сльозою на очі набігла,
Припечатана тож на роду,
Щоб думками полинати в безвість,
За гріхи помолитись Христу.

5.

Я пригадую днини пречисті,
Ген корова замукала в рань.
Мати топить у печі і іскри
З димаря вилітають в туман.

6.

Чи ж та думка батьків непокоїть,
Чи не вимерз за зиму наш сад,
Чи кохана моя по барвінок
Вийде ще того зела нарвать ?.

7.

Хай їй зустріч та наша насниться,
І слюза, що їй серце ятрить,
Розіллється струмком того щастя,
Що росюю вкраша первоцвіт.

шахта, 29 срудня, 43 рік

С Е Р Ц Е

1.

Скажи, навіщо так зробила,
Що у тенета ті свої,
Навік хлопчину полонила
У пору, як шумлять гаї.

2.

Ось мрії знову навівають
Оті хвилини теплих стріч.
Чи вже ти іншого кохаєш,
Чи стрінемося віч-на-віч ?

3.

Скорботна туга серце мучить
І навіть хвильки не дає
Спокою,- хоч у воду з кручі,
Таке гірке життя моє.

4.

А ти б могла іще цілунком
Мене вернуть до квітних днів...
Чи випив я якогось трунку,
Твій погляд душу спопелів .

5.

Вслухаюся в розпуки голос,
І розпач круком ген летить
Туди, де похилився колос
Моеї мрії безліч літ.

6.

Він під дощем обвис самітній,
Дощі оббили в нім зерно.
Скажи, коли цвістиме квітнем
Те серце, що мовчить давно ?

7.

В гучних літах не знали зради,
Що точить душу, ніби тать.
Гукну тебе - луна від саду
Покотиться за сіножать .

8.

Хай пропаде страшна негода,
Оновиться примхливий світ.
Я усміхнусь весни на подив,
І знов по- справжньому люблю .

шахта, 7 серпня, 42 рік

В Т Р А Т А

1.

Неначе хвиля- хлине спомин
Про щастя втрачене у днях.
У сні твою я бачу постать,
І з чебреців пливе на шлях.

2.

Ти у життя лише вступала,
Віночком маяла чоло,
А зла недоля забажала,
Щоб тебе в світі не було.

3.

Твій прах у землю опустили,
Я ж в ній ховав свою весну .
Проїшли літа, мов сиві коні ,
На цвинтар везли ту труну .

4.

Мені здається : понад лісом,
В безвидну ніч, на самоті,
Втілившись в зірку, на дорогу,
Мені ти світиш у житті .

5.

Отак світивсь колись для мене
З очей твій погляд дорогий.
Він серце радував хлоп"яче ,
Воно аж мліло від надій .

6.

Щороку більше барвистий килим
Узорів дивних в життя впліта .
І серце тче химерні мрії
Про казку вічного буття .

7.

Неначе сонце , що з-за хмари
Проміння кидало своє ,
А потім згасло - так для мене
Світило серденько твоє .

8.

Вже те багаття , що ми розклали
Погасло в вечір біля ріки .
Лишилась мрія , що йде зі мною ,
Незримим помахом руки .

9.

Так не кидай мене і нині ,
Стелись барвінком мені на шлях .
Було те наше майбутнє щастя .
Дитятком в нені на руках .

10.

І ти б могла знов розбудити
Під серцем приспане буття .
Так що ж навідуйся , благаю ,
Хоч мрією в мое життя .

САМОТА

1.

Як темна ніч людей покриє,
І тиша запанує скрізь,
До мене підкрадеться мрія,
Вся повна щастя, вся повна сліз.

2.

Вона з шпилів в снігах злітає,
Крадеться в снах і мов дитя
Веде слухняного до хати,
Де юність зводилась моя.

3.

Я ріс батькам старим на втіху,
Світився вогник полонин.
Ні звідки те підкралось лихо
І хижий крук злетів на тин.

4.

Не знаю до якої кручі
Пристане човен самоти.
Коли вже перестане мучить
Мене той спомин у житті.

5.

Нічого більш мені не треба,
Крім барвів снажних юних мрій.
У них я бачу поля і небо
Там у вітчизні дорогий.

весна, 1965 рік

ТРЕМБІТА

1.

Не грай, о, трембіто, мелодій скорботних,
Бо жалю по вінця в нас повно давно.
Вороняча зграя усілась на плоті,
І кряче протяжно в послуле вікно .

2.

Думок ти сумних не викликуй, трембіто,
Поклич краще волю з гуцульських Карпат .
Нехай у повстанцях обійде пів світу,
Хай в пастці сконає роз"ятрений кат .

3.

Нам досить убивств, від яких скаженіння
Царів і панів - тільки пляма бліда .
Хай всохне московського плоду коріння ,
Вже прапор козацький над нами зліта .

4.

Ті смуги і сині та жовті хай бачить
На ньому український, знедолений люд.
Ще випадуть днини, від маршів гарячі,
Бо нам Батьківщину судилось здобути .

5.

Чого ж оті галки з воронами крячуть?-
Напевно відчули- ми йдемо у бій.
Нема чого в рідному краю жебрачить ,
Пошлемо у ворога- ката набій .

6.

Вже досить вмирати і гинуть нізачо ,
Етапом іти на Сибір , Соловки ,
Не даймось , щоб душі в нас стали пропащі
Під снігом конали край річки Оки .

7.

Не грай же трембіто , так сумно в Карпатах ,
Бо нам не до смутку в стривожений час .
Нам жито для себе на нивоньки жати ,
На ній отой промінь свободи не згас .

44 р .

СОСНОВИЙ ШУМ

1.

Літа збігають і забирають,
У тогосвіття все несуть .
Комусь шлях квіттям простелився ,
А іншим в тернях впала путь .

2.

Та я на долю не нарікаю,
Не дуже то її кляню .
Було і сонце і хуртовина,
Чи я загублене верну .?

3.

От подружились зі мною мрії
З бузком розквітлим у вікні .
На нього гляну в тяжкі хвилини,
На серці легше стає мені .

4.

І пригадав соснові шуми,
Кохану палко я цілував,
Здавалось Бог сам з небес високих
Промінням нас благословляв .

5.

Їй говорив : " що ти до віку
Моею будеш і молю
Не покидай у днинах диких,
Бо я тебе найбільш люблю .

6.

Покрились сосни високі снігом,
Спадає білий пух на діл,
Мережить у затоці кригу,
Тож , мабуть, плисти не має сил.

7.

Нам ціла мука в розлуці бути;
Жило бажання в ту млосну мить ,
Лише твій голос , кохана , чути,
Обняти з радості весь світ.

8.

Кохав всім серцем і ми любились,
А сніг все падав довкруги.
Давно вже гуси ген відлетіли,
Лиш хвиля б"є у береги.

9.

Вже років з три, як тая крига
Зіходилась і розійшлась,
Гортаючи кохання книгу,
Чи справді в ній любов знайшла .

10.

Уже не раз той сад в цвітінні
Пишавсь і лист той опадав,
І в непогоду ту осінню
До скошених горнувсь отав .

11.

Вже втрете відлітали в ірій
В нас ластівки через сади.
А серденятко у зустріч вірить ,
І кличе все тебе: прийди .

12.

І ось у осінь, як зжовтілий
Спадав на землю скорботно лист.
Того не знала первітка мила,
Що в дім її загляне гість .

13.

Мої ті сповнились бажання,
Прийшов непевності кінець.
Оте загублене кохання
Зі мною стало під вінець .

14.

І то були роки найкращі
Які з'явились у житті .
І я не став навік пропащий ,
Бо дні настали золоті .

15.

Отак прожив я із своєю
Коханою гучні літа .
Вона світилася зорею ,
Що над тополями вита .

16.

Бажань тих не було багато,
Лише по- справжньому любить .
Хай сонце не минає хати,
Кружляє з вишень первоцвіт .

17.

Та не завжди воно світило,
Ховалось в хмурий вишині .
Війна сподіванки розбила ,
І осоружні настали дні .

18.

Тож був наказ іти в походи ,
За волю битись , за свою .
Я крізь вогонь пройшов і воду ,
І не в одному вмирав бою .

19.

І на борню благословила ,
Крізь смерть судилося пройти .
Від шанців хуга все голосила ,
Рвались під мінами мости .

20.

Але надія про скору весну
Живе в натруджених серцях...
Ти в моїй пам"яті воскресла ,
Бредеш задумливо на шлях .

21.

Все сподіваєшся в надії ,
Що я вернуся , щоб в похід
Вже більш не йти , як вітер віє ,
Вишневий стеле первоцвіт .

шахта 27 вересня, 42 рік

В И Д І Н Н Я

1.

Як загориться в небі зірка,
І надвечір"я надійде,
Я зачарований видінням,
Схиляю личенько бліде .

2.

Озерні споглядаю плеса,
Де зір мелодія лилась,
І сом зринав край очерету,
Вдаряв рибалкам прямо в снасть .

3.

Здригнуся тілом від видіння,
І пригадаю рідний став,
Хатину, криту очеретом,
Де місяць- чорногуз дрімав .

4.

До світу- не покинув варти ,
Стояв все на одній нозі .
Я чув хрущів по саду сплески ,
Як дощ, зринали у куші .

5.

А кажани у ніч летіли...
Від згадок серце заболить .
Уста шепочуть : "Боже, милий,
Яким прекрасним є цей світ .

....

шахта, 24 грудня-43 рік

К И Ї В

1.

Де Дніпро в широких плесах
Задививсь на лісогори,
Там з узвиш величне місто,
Мовою віків говорить .

2.

Вимромінюється світлом,
З дивоцвітів древня слава,
Наче та в законах мудрість
Князя- батька Ярослава .

3.

Хоч лютує хуртовина
По оплаканих надіях.
У відлунні лине дзвонів,
Знак із Божої Софії .

4.

В передзвонах звук лунає,
Не вмира народу слава,
Бо красується і нині,
Місто князя Ярослава .

5.

О, ти, Києве, величний,
Поклик лине у просторах
Для віків, в імлі грядущій,
І для тих, що вийшли в море .

6.

Поклик волі не заглушить
Жодна недруга ідея.
Ми за правду підвелися,
На загин підем за нею.

7.

Хоч понищено святині,
Тим, що нас закути мріє,
Та вливає в серце сили,
Світлом сонця б"є Софія.

8.

На горбах, де станув Київ,
Не змовкала в дниах слава,
Там зродилась нам на радість,
Роду вільного держава.

9.

Первозванного Андрія
Пагорб й досі зеленіє,
А над ним- гучне проміння,
Линуть дзвони із Софії.

10.

Княже місто! Це ж від тебе
В похід військо виступало,
І від стріл тих серед бою
Затемнялось сонце в далях .

11.

Так пройшли віки полинні,
У яких народом цілим
Воскресали і раділи,
Що для лету маєм крила.

12.

О, ти древне, вічне місто,
Так прийми уклін від сина,
Встало з попелу, мов фенікс,
Порадій же, Україно.

13.

О, мій Києве, наругу
Ти не раз стрічав на світі.
Все ж не в силі клятий ворог
Ту святую правду вбити.

14.

Так колись Ісуса Бога
Розпинав Пілат жорстокій,
Та воскрес він, всім на радість,
І живе у нас, нівроку.

15.

Так і ти наш, любий Київ,
В правді, честі і любови,
У серцях тих воскресаш,
Щоб були ми всі здорові.

16.

Щоб від стін твоїх ми правду
Понесли широким світом,
Бо твій поклик - голос волі
Не затих - його не вбито!

17.

Ми з твоїм ім'ям в походи
Вирушаємо у славі,
Побажай нам в дні багряні
Вибороть свою державу .

---- 42 рік

С Н І Ж И Н К И

1.

Святий вечір підкрадався,
Сніг пухастий опадав.
Хлопчик глянув у віконце,
Стиха матері спитав :

2.

- О, мамусе, хтілось взнати,
Чи далекій в зорях шлях.
Я б свої оті саночки
Аж туди б мерщій затяг .

3.

Там з кришталю сніжні гори,
Звідтіля би я спустивсь
На grindжолах й те, що бачив,
Всім би вдома оповів ...

4.

Може б ще святий Микола,
Що злі хмари геть жене,
Тим коштовним подарунком
Наділив би ще мене.-

5.

- Ні, дитятко,- каже мати,
На саночках ти туди
Не доїдеш. Сонце встане,
Порозтоплює льоди .

6.

На пілота ти навчися,
Лі така у сяйну вись
Покеруй на славу роду,
Скажеш, мамо, не журись.

7.

Дякую, що ти навчила
Мови рідної мене.
Пролітатиму над світом,
Як і ніччю, так і днем.

8.

І за край наш український
Подарую всесвіт ввесь,
Де так лагідно сніжинки
Закружляли із небес .

шахта, 22 грудня, 43 рік

З О З У Л Я

1.

Зозуленька закувала,
Любо всюди стало .
А я вийшла у діброву,
Квіточок нарвала .

2.

Я не знаю скільки років
Птаха накувала .
Думала про хлопців славних,
Як те зілля рвала .

3.

І у свій вплела віночок
Й гілку смеречини,
І сказала - то героям ,
Вмерлих за Україну .

шахта , 1947 рік

С М Е Р Е К А

1.

Коли надходила весна,
На полонинах танув сніг,
То пригортали до сердець
Своїх ми друзів бойових.

2.

Одні із них – ішли на Схід,
А інші , - на туманних пляях
Зникали, що ведуть за Сян,
Із думкою : у сальвах слави,
Відлунням з гір прилине в край,
Одне чи інше горде ймення ...
В ту пору, шибениці скрізь
Стояли пострахом для люду.

3.

О, друзі , сумно нам було
Під шум смерековий прощатись ;
Ввостанне глянули на бір,
Що плакав мгичкою в туманах .

4.

Депеші і листи свої,
Вогнем із скорострілів слали,
Витала радість у серцях,
Бо перемога йшла із нами .

5.

Не знати, де герої ті
Лягли у землю відпочити ;
В одних - калина в головах
Достиглі кетяги схиляє.
А в інших – смечина ще
У бурю вітами колише,
І плаче слізно за селом,
Біля стрілецької могили .

6.

Під нею з іншими обіт
Складав повстанець, що загинув
Аж на Гетьманщині в бою,
Хай стане Батьківщина вільна!

7.

Отак ті друзі, що колись
Ішли у бій за Україну,
Заснули вічним сном і цвіт
Небес, відбивсь в очах юнацьких.

8.

В барвінок друзів прах втіливсь,
В галузки смеречин зелених;
Край Черемошу все шумлять,
Із тінню друзів розмовляють .
Їм слухати мотив вітрів,
Приносять в хмарах звістки з степену,
Привіт від побратимів тих,
Які додому не вернулись .

49 рік

НАЇЗДНИКИ

1.

І широкі і безкраї
В рідній Україні
Ті степи, а в них – могили,
Хто ж навек спочинув ?

2.

І угноїли ту землю
Різні Чингіс- хани;
Волочила Батьківщина
Літ з п'ятсот кайдани.

3.

Хто хотів – той й насміявся
З неньки – удовиці;
Ще над трупами героїв
Крякне ворон- птиця.

4.

Мордували нас татари,
Ляхи і москвини,
Щоб ніколи не воскресла
Слава України .

5.

І комунія неслася
На страшнім алюрі,
Щоб жидівськими руками
Знищити Петлюру.

6.

Комуністи обіцяли
Землю і свободу,
Та на шиї зашморгнули
Лиш петлю народу .

7.

В конституції радянський
Всім те право дане;
Вже царів у нас не має,
Залікуєм рани .

8.

... На папері залишились
Ті кличі порожні;
Люди — і тайгу і тундру
Загатили Божі .

9.

Говорили : " Світ збудуєм
За новим законом ;
Ленінізм із тим марксизмом
Житимуть до скону .

10.

А хто хоче із республік
Без Союзу бути,
То нехай Москви про себе
Дасть чимдужч почути "

11.

Тих, що вірили агітці,
То Чека стріляло,
І концтабори у сопках,
З кожним днем зростали .

12.

Мов куниць - тих в "язнів кволих
Там вбивали часто,
А ще інші накладали
Руки від напасті .

13.

Їм то зраду пришивали
Жертвам тим безвинним ,
Ще й останніх добивали
Рідних в Україні .

14.

І брехнею от і нині
Цілий світ стрясають...
Про ті морди легіонів ,
Мов ніхто й не знає .

15.

До рабів байдуже світу,
Риму що до того,
На хрестах як нас розп'яли,
В матір кляли і в Бога.

16.

Клятий голод в наших селах
То Москва створила ;
Куркулів загнала й бідних
В яму , у могилу .

17.

Ополоників матуся
В озері ловила ,
Роздобути щось із їжі ,
Не було вже сили .

18.

В неї спухли руки , ноги ,
Діточки вмирають ,
Йдуть голодні , тужать з вітром,
По обмерзлім гаю .

19.

Згодом шваби в Україну
Свинями попхались,
" Вища раса " ненажерна
По хлібець і сало.

20.

Лебенсравму захотіли ,
" Дойчлянд ібер аллес "
Від повстанців- українців
Їх чимало впало.

21.

Чорнозем із України
Через всі кордони,
Везли аж до Альп баварських,
В довгих ешалонах .

22.

Тож земля у них погана,
Скелі та каміння.
Може там лише у дідька
Проросте каміння .

23.

Пакували, грабували,
Все забрать – несила .
Видко - ураганом здула
Їх нечиста сила .

24.

Отака нам, пане- брате,
Випала наруга.
Лиш за те, що українець
Міг ходить за плугом .

25.

Дбав про поле і худібку,
Доглядав старанно,
І було в його комори
Чисто, бездоганно.

26.

Не шукай у ляха правди,
Бреше недруг світом...
Все ж прозріли ми і знаєм,
Чом батьків убито.

27.

Співчуття в кого спитати,
Нам ніхто не скаже.
Сподіваюсь — полетять ще
З пліч голівки вражі.

28.

Український край - багатий,
Він - безкрає море.
Все ж народ, що у кайданах,
Хоче жить на волі .

29.

Він кував в століттях зброю,
Схоплювавсь у гніві...
А батьки бажать внукам,
Хай ростуть щасливі .

30.

Бо як ворог в край приходить,
Обдира до нитки ;
Кожушину відбирає
І селянські свитки .

31.

Всі права вони посіли
Ті байстрята кляті...
Дрижаки ми мусим їсти
У обмерзлій хаті .

32.

Лиш тоді права здобудем,
Вірте, громадяни,
Як та рідна Україна
Самостійна стане.

33.

Покищо - то пам'ятайте
Це пророчє слово:
Ми за волю й мертві встанем,
Як прийдеться знову.

34.

Є земельки досить в світі,
Кожному і - всюди...
Лиш не хочуті бути в наймах
Українські люди.

35.

Час, мов птаха та - шугає,
Вік за віком плине...
Так ніде не світить сонце,
Як на Україні .

36.

Ще примусимо бандитів
Відповідь ту дати:
За поповнені убивства ,
Кривцю розілляту.

37 .

Окрім Бога - нема в світі
Вічного нічого,
Та народу українського,
При чужий дорозі .

38 .

Ось чому сини найкращі
Матері - Вітчизні ,
Те життя своє в офіру
Віддають в час грізний .

39 .

Тож ті жертви не забудуть
У віках країни ;
З попелу героїв славних ,
Новий світ постане .

40 .

І ті плями , плями крові ,
Недругам не змити ,
Ми народом утвердились ,
Підростуть в нас діти .

41 .

З кинутого в землю зерна ,
Плід смачний під осінь ...
Так той клич героїв вбитих ,
В помстві заголосить .

42 .

І страшенна буря світом
Пронесеться й спалить
Вовкулаків - недолюдків ,
Хижих тих шакалів .

43.

Їм не буде порятунку
Ні в лісах, ні в житі,
Бо є Бог, що тих злочинців
Стане ще судити .

44.

Схаменуться - тільки пізно
За ту кров розлиту,
За ті вбивства в нашім краю,
За жінок і дітей .

45.

Не зостанеться і знаку
Там, де ворог згине;
З бур'яну спурхне синиця
І чимдужч полине .

46.

Ще нам сонце усміхнеться
І до нас в гостину
Тіні мучеників з мряки
Вечором прилинуть .

літо, 41 рік
хутір Діброва

Л А С Т І В К И

1.

Зір чарують маки в житі ,
Шлють з благами привіт .
В ірий ластівки веселі
Вже збираються летіть .

2.

Аж до Африки дорога
Пролягла далека їм .
Ось зоставлять сад вишневий ,
Наш гостиний , теплий дім .

3.

О , ви ластівки , вам радість ,
Що зібралась в путь сім"я ,
Не забудьте в край прилинуть ,
Де живе рідня моя .

4.

Там над луткою віконця
Помахайте на привіт ,
Може милої серденько
Відгукнеться , що мовчить .

листопад 77 рік .

К Р У Т И

1.

Крізь безвидність кромішню сонливих віків,
Пробивалось проміння мінливе
І було вістуном пломінкої пори,
Хай замовкнуть мотиви тужливі .

2.

І нарешті у край прилетіла весна,
Дарувала із ружами – крила !
Ой, зібрались для лету ті наші серця,
Що розмаєм вона полонила .

3.

І полинули лугом воскресні пісні,
Повні світла, звитяжної слави,
Бо з неволі прокляття устала над все,
Утвердилась українська держава .

4.

За ту волю підводилась молодь зівсюд,
У серцях ще жевріло завзяття .
Та з північних сторін буревій налетів,
І розбив біля шляху розп'яття .

5.

І жажнулась від стрілів і крові весна,
Хто ж то нищить, мордує у шалі ?
Ген надходить із Півночі новий Батий,
Палять храми модерні вандали .

6.

Так не даймось, о, люди, бо лиш баранів
На заріз, не питаючись, в"яжуть.
Нам потрібно у зброю свій вилляти гнів,
Хай вона гідну відповідь скаже.....-

7.

І ніхто не вагався у лави іти,
Рідну матір свою боронити;
Грали сурми ізнов,
Рушив кат Муравйов,
Щоби кров"ю упилися Крути .

8.

І коли загарчав скоростріл, то покривсь
Цілий обрій і димом і кров"ю.
- Слава !- довго лунало з грудей молодих,
Кулеметів тамуючи мову .

9.

Смерть з колючок сплітала ганебний вінок,
Прислухалась, як серце кричало :
- Допомоги нам дайте, о, браття, мершій,
Нас на ворога вийшло так мало...-

10.

Тими слізьми ріллю оросила весна,
Вовкулаки над трупами вили;
Їх аж триста лягло у нерівній борні,
За Вітчизну життям наложили .

11.

Тож геройською смертю лягли у бою,
Хоч московських полків не спинили,
Та навіки пошану в серцях земляків,
Своїм вчинком вони заслужили .

12.

О, ти , вітре, лети по притихлій землі,
Розкажи про криваву розправу,
Як в крутянських полях полягли юнаки
За свою українську державу .

13.

Перед смертю своєю оті юнаки
Ще шаленим вітрам говорили :
- Передайте катам- не діждуться вони,
Вбити духа в своєму безсиллі .

14.

Лютий враже, по трупах вдалося тобі
В Україну прийти, до Славути .
Цілій нації будуть, як сонце світить ,
Ті поля, що край станції Крути .

15.

За Вітчизну лягли, спочивають в землі
Ті герої, ті лицарі волі .
Ми ж то клятву даємо помститись за них,
І зазнати не рабської долі .

На крутянських полях нема згадки про тих
Що навік під житами спочили.
Все ж вони заслужили пошану навік,
Ніби греки у тім Термопілі .

весна, 38 рік
хутір Діброва

П О В С Т А Н С Ь К А

1.

Ми за волю у повстанцях
Від садиб своїх ішли,
Українки- полонянці
Ту свободу принесли.

2.

Не забуду, як у бою
Впав розвідник з-під Карпат.
- Слава,- линуло луною,
І вогні світились з хат.

3.

І ті недруги у люті
Насідали від ріки.
Закувать хотіли в пута
Честь народу навіки.

4.

Бій криваві зводив брови,
У криївках полягли
Хлопці правди і любови,
Цвіт вкраїнської землі.

5.

Виріс дуб на тому місці,
І з березою шумить,
І розносить вітер вісті
Про зів'ялий первоцвіт.

6.

Славу ту негода жодна
Не затьмарить у віках,
Бо козацького ми роду,
Нам за волю випав шлях .

--- літо, 1945 рік.

ВАТРА

1.

Ген прапор має наш з узгір ,
Де чабанів палає ватра .

Готові будьте , бо в похід
Покличе нарід сурма завтра .

2.

Ще хтось із друзів у бою
Впаде , промовить гордо : " слава ! ... " -
Героям слава у віках ,
Зімкніть свої в поході лави .

3.

Схилите голови свої
Над прахом незамінних друзів .
Витає їхній дух між нас ,
Йому не бути у нарузі .

4.

Той дух всіх кличе до вершин ,
Де сонце промені в зажурі
Кладе на скелі та сніги ,
Вслухається у голос бурі .

5.

Здається нам , що від узгір
Встає отаман і підносить
Той прапор волі аж до зір
І в Бога за Україну просить .

6.

Він нам той стяг передає ,
Щоб гордо ми його тримали ,
І гартували волю в час ,
Коли із мертвих уставали ! .

Р О Ж И Н А

1.

Пам"ятаеш: розлучились ,
Попрощались на межі .
Все ж мою розквітлу рожу
Ти на спомин збережи .

2.

І як глянеш ти на неї ,
Серце мужне затремтить .
Пригадаеш латку проса
І верб"яний живопліт .

3.

Пригадаеш стежку в поле ,
І жовтець і молочай .
Чужина бо научила
Нас любити рідний край .

4.

І як з мандрів повернешся
У стодзвінний, рідний світ ,
Не забудь троянду - рожу
В палісаді посадить .

5.

Поливай її в світаннях
З таємницею про те ,
Що чиесь іще кохання ,
Мов рожина зацвіте .

53

- - - -

І Д И Л І Я

1.

Вишневий садочок ,
Червона калина ,
В мріях молодечих
Вкупи з личком плине .

2.

І шепоче вітер
У кущах стемнілих ,
Казку навиває
Про кохану милу .

3.

Чи у снах їй сняться
Солов"їні трелі .
Тож мені лунають
З саду до постелі .

4.

В співах пам"ятають
Стрічі наші славні .
Від палких цілунків
Гей, шуміли плавні .

5.

Ой, коханий палко
Пестив у цілунках,
Випито кохання,
Залишився трунок .

6.

Ще горить серденько,
Жевріє в коханні .
- Де скажи твій любий,
Чи було прощання?

7.

Ще твоє серденько
Мліє під вербою,
Бо не їде друг твій,
Не стоїть з тобою .

8.

Ось весна розсипле
Квіття у роздоллі,
Пояси червленні
Сонце сушить в полі .

9.

Вже ключами линуть
Журавлі здалеку,
В піднебессі чути
Той тужливий клекіт .

10.

Десь аж в Україну
Шлях проліг пташиний.
Я ж тут одинокий
Я ж тут на чужині .

11.

І не знать, ні видать
Скільки ще тут буду.
Вдома переплачуть,
Може і забудуть .

І Д Е Я

1.

У зеленій ліс киреї ,
Задививсь на стигле жито ,
Чи задумавсь про ідеї ,
За які людей побито .

2.

Падуб хилиться в долині ,
В нього ягоди червоні ,
Там вітрів ніхто не спинить ,
Як женуться оболонням .

3.

Хоч зелений вічно падуб ,
Та в плодах його отрута ,
Ніби в тих ідеях кличних ,
У які думки закуто .

4.

Ніби одержимий духом ,
Люд зробився у Дніпров"ї .
Вже не чути співів лугом ,
Страх підводить гнівно брови .

5.

І обрида до всесильних
Із сердець людських спливає ,
Вже незмога чайці крила
Звести , линучи по краю .

6.

Серце туга неймовірна
У міцні взяла обійми.
Вірим: зніщить час кумира,
Пропадуть з марою війни .

7.

Ще той ліс, що в напівморок
Зорить, вітру ловить вісті,
Зашумить, неначе море,
І додолу зронить листя .

8.

Ті хмарини сіруваті
Пропливуть і він поволі
Знов вбере зелені шати,
Привітає люд на волі .

осінь, 1947 рік

БАЖАННЯ

1.

Злинь, о, вітре, в рідний край,
Щастя й долі побажай,
Для сердець - гучне привілля,
Молодцатам на весілля .

2.

Ой, в дзвінку оцю хвилину,
Мчися, вітре, в Україну,
Злинь із племінного світу,
Заспівай на " Многоліття " .

3.

Гей, шуми, чаклує, стиха,
Не спіткає юних лихо!
Сповниться у них бажання,
Приголубить їх кохання .

4.

Хай той легінь з поля віє,
Навиває сяйні мрії,
Щоби в злагоді єдиній,
Ощасливилась родина .

липень, 76 рік

Б А З А Р

1 .

Не змовкали край поля гармати,
Цілий всесвіт криваво горів.
В час, як сповнені хмелю дівчата
Проводжали до лав юнаків.

2.1

І з дзвіниць закалатали дзвони,
Що збудився до волі народ.
Не зазнаємо горя до скону ...
Та відразу весь обрій схолонув,
В душу повно підкралось скорбот.

3.

Піднімались за волю кохану
З сіл, містечок відважні борці.
Їхні привиди плинуть в тумані,
І страшать незагоєні рани,
Хлопці зброю тримають в руці .

4 .

Тож за справу великого чину
Довелося півсвіту пройти
В час, як кат лютував в Україні,
І горіли на річці мости .

6 .

Все до волі шляхи торували,
Втамувавши і біль і відчай.
Рідна мати у ранах конала,
Серце мужне у грудях кричало,
Нам повік не забути свій край .

7.

І один з тих героїв промовив :
Не дамося ! Підемо в пробій,
Нас сховає зелена діброва,
Ніч насупить засинені брови,
Ми утонемо в млі голубий . . .-

8.

Все ж ніщо не змогло їх спинити ,
Ані бурі , дощі і сніги .
Зорі в небі були наче квіти ,
Що слізьми на городі обліті
Там, де в вербах шумлять береги .

9.

Клич за волю лунав доокола ,
Чи ту спину нам гнути ізнов ?
Ми іще погуляєм на волі ,
Буде в нас того хліба доволі ,
І воскресне до брата любов .

10 .

Скреготало залізо у бою,
І світилася помста, мої жар .
Більш, ніж триста лягло тих героїв ,
І лунає в полях й за рікою :
- Піднімайтесь ! Нас кличе Базар .! -

11.

Бій рішався нерівний під вечір,
Смерть втомилася жертв рахувать,
І не думав ніхто з них про втечу ,

12.

І здається , та свіжа могила ,
Ще роздмухає волі пожар .
І лунає звитяга щосили ,
Зводить в простір нездолані крила ,
До відваги нас кличе Базар .

13.

Повставайте ! Вже сурми заграли ,
На могилі пишається мак ,
Він із крові розцвів тих , що впали ,
Вище сонця ту волю підняли ,
І тризуба всевладного знак .

14.

І ніхто з них даремно не згинув ,
Бо лиш тіло той недруг зборов ,
І спустив оту кров неповинну ,
Коли ж дух в оболочки полинув ,
Де горить віковічна любов .

.....

Швабмінхен , 7 лютого ,
1945 року .

К О П И Ц І

1.

Піднімалися мрії щасливі ,
Обійняти хотілося світ ,
Спочивали тумани на нивах ,
На стерні залишаючи слід .

2.

І плвли від копиць де ще зорі
Напинали квітчастий намет .
Ми все долю шукали в просторах ,
Ще шумить край води очерет .

3.

Жаби квакали тоскно під вечір ,
І гудів від покосу комар .
Тож в природі трапляються речі
Повні див , нерозгаданих чар .

4.

В серці досить звитяжної сили ,
Щоби в небо душею злетить.....
.....
Де ж ви весни згубилися милі ,
Де ж барвінковий дівся мій світ .

Ц В І Т

1.

На річці плинній шуміли хвилі,
А ми на березі взялись
Шукати щастя, що наснилось
Нам без печалі і без сліз.

2.

Вже вечоріло і здавалось
Мов птаха - сонечко оте.
На лузі іволга співала,
Зронивши пір"я золоте.

3.

Комиш пожовклий і латаття
Куйовдив вітер, що пропав
В останнім спаласі багаття,
Яке ще жевріло між трав .

осінь, 1938 - 68 рік

В Д О В И Ц Я

1.

Ввижається мені Дніпро широкий,
І береги його високі та круті.
А ось в думках згадав про карооку,
Що удовою залишилася в житті .

2.

Її на фронті чоловік загинув,
В цвітінні спраглих, неповторних літ.
Шумить над горбиком в степу барвінок,
І яструб , як злітає, то кричить .

3.

Лишилася самою, де ліщина
В яру біля хатини гомонить ,
І кетяги свої рясні калина
Кладе в задумі на похилий пліт .

4.

Чи зможе її серце покохати
Вже іншого, - бо так людське життя
Підсказує і не лише дівчатам ,
Які не чули вовчого виття .

5.

Тож хай вдова того бере у прийоми ,
Хто зможе сміх веселий повернуть ,
І заслужити вчинками своїми
Те право у любови з нею быть .

В Е Л И К И Й Ч И Н

1.

Нас породив великий чин,
Громи нечуваної бурі,
І кличе нас до верховин,
Безсмертний дух ідей Петлюри .

2.

Він звивсь до лету у простір,
Понад світами гордо лине;
Хоч у змаганнях никне зір,
Та дух ідей отих не згине.

3.

Ти з честю на жертovníк ліг,
Лишившись лицарем до скону;
Зі сну ти пробудити міг
Оті когорти безборонних.

4.

Вперед ідемо, до вершин,
Змагаймося за ідеали !
Ти нам дорогу указав
Борців тих, що за волю впали .

5.

Так пропади навіки жах,
Криваві виплоди туману.
Ще нам тримати гордо стяг,
А з ним ідеї – отамана .

Авгзбург , 25 травня , 48 рік

ДУМКА

1.

Німіють у блакиті гори,
А у долині - ліс шумить
Орла ще бачу у просторах,
Йому відкривсь барвистий світ.

2.

А в мене думка у неспокої,
Снується і летить собі,
Де безіменні оті герої,
Зі злом стоять у боротьби.

3.

Хотілось вмерти за свободу,
Щоб з тіла виріс не будяк,
А навпаки - усім на подив,
Розквітнув серед поля мак.

4.

Поглянувши на світ цей Божий,
Він облетить, а пелюстки
Легкі вітри в годину гожу
По хвилях рознесуть ріки..

5.

І як по воду вийде з двору
Моя кохана, то тоді
Чи до пелюсток тих заговорить,
Що будуть плинуть по воді .

6.

Їй досить випало напасті,
Немов пелюстки, — так вітри
Рознесли геть її те щастя,
В глибинь втопили, на зорі .

7.

Не ждїть мене у дїм на весну,
Чи тож метеликом спурхне
Моя душа, яка воскресне,
І буде радуватись днем .

8.

І опечуть, немов вериги,
Подібні до її очей
Пелюстки ті, яких у книгу
Поклавши, тулить до грудей .

весна, 49 рік

ПЕРШИЙ ЛИСТОПАД

1.

Ген несеться струмом хвиля,
Із усіх давен- віків,
Так прийми уклін синівський,
Княже місто- гордий Львів.

2.

Пропливли віки у безвість,
Не вертаються назад.
В них ясніє промінь волі,
Звемо перший листопад.

3.

Хоч довкола лютий ворог,
Волю кривцею залив,
В переможному поході
Листопада чуть мотив.

4.

Ще болять у грудях рани,
Пам"ять свято ожива,
Він несе до змагу зброю,
В нього лицарські слова.

5.

Українці пам"ятайте,
Бо як грізний час наспів,
Синьожовті полотнища
Обвивали княжий Львів.

6.

Це не сон, не дивна казка,
 Що у осінь в нас весна.
 Дзвони линуть, що воскресла
 Українська сторона.

7.

Хай і прісно і навіки
 Для грядущих поколінь,
 Не вмирає наша слава
 Про величний, княжий Львів .

8.

І хоч лине світом буря,
 Похоронний чути клич,
 Та горять свічки престольні
 В храмі Юра день і ніч.

9.

Не стихає поклик дзвонів,
 Їхній чуємо мотив,
 В нім той подих листопаду,
 І бурштин осінніх днів .

10.

Того чину не забути,
 Чи він вернеться назад,
 Той тривожний і мрійливий,
 Перший з перших листопад .

11.

Ген звиса з небес сузір"я,
 Мов з галузки злотний плід,
 Не зламати похід волі,
 Україні вічно жить .

.....

С О Н

1.

Привидилося, ніби я в діброви
Заснув, накрившись зорями у ніч .
Десь мекали і вівці і корови ,
І пугача із дуба линув клич .

2.

Раптово зникло все, — і на поляну,
Де я лежав, ступнули хижакі,
Ті звірі вискочили із туману,
Вдалися нашим людям у знаки .

3.

Той перший звір, то звався собі Польщею,
В століттях тих не здох і не помер .
Вогнем й мечем козацькою землею
Проходив й діток неповинних жер .

4.

Він Наливайка знищив і Павлюгу,
Домучував на палях козаків .
О, небо, тяжко зносити наругу,
Чом Бог прийма молитви від катів ?

5.

Вбивали ляхи, до Христа молились,
Хай стверджує скаженні вчинки ті,
Як дітки наші у церквах горіли,
З Ісусом тим — розп'ятим на хресті .

6.

Нам не забути клятих езуїтів,
Що кров'ю залили наш край святий .
Хай не діждуть по цій землі ходити ,
Де нарід у віках проходить мій .

7.

... Був другий звір із Півночі чи Сходу,
На беззахисних вилив в реві гнів .
Нечуване насильство, мій народе,
Він на тобі, гвалтуючи, вчинив .

8.

Тих вбивств безвинних важко полічити;
Сусід північний чисто обікрав
Святиню нашу. В зародку убито
Ту нашу славу. Він усе забрав.

9.

В далекій тундрі, мерзлому Сибіру,
Лягло синів тих наших — легіон.
Та все ж наш нарід у майбутнє вірить,
Що дійсність перетвориться на сон .

10.

... А третій звір був з краю мамалиги,
Її їдять румуни у біді .
Плекають думку, як війне відлига,
Десь від Дунаю, то вони тоді
До нас мерщій посунуть в Буковину,
З мадярами й ляхами, щоби знов
Роздерти на частини Україну,
І трударів ту розілляти кров .

11.

.... Отак ті звірі у страшному лісі
Стояли перед мною і ураз
Ударив грім і вітерець пронісся,
Вогненний звився блискавиці пас .

13.

В стрілу та блискавиця обернулась ,
І спопеліла трійцю хижаків...
Прокинувся і серце моє чуле
Забуло про образу і про гнів .

14 .

Те серце вільно і спокійно билось
У грудях. Я з облегченням зітхнув,
Відчув зраділо – ворогам несила
В набігах нашу викрасти весну .

.....

осінь, 48 рік

РОЗДІЛ ДРУГИЙ

НЕКТАРНІ ЗЕЛА

З Б Е З В І С Т І

1.

Граніту беріть, найтвердішої криці,
Ту клітку- в'язницю збудуйте для втіхи,
Закуйте те серце, нехай не вдаряє
Об ребра чимдужче і трохи притихне.

2.

Хоч час інквізиції канув у безвість,
Двадцять століття, то, кажуть, культура!
Та все, що надбали народи в століттях,
Лютуючи, нищить розлючена буря.

3.

Найлегше ту цінність століть зруйнувати,
Із твані родились новітні вандалі,
Палають музеї, книгарні і школи,
На глум чи ми світу усі виростали?

4.

Хоч брешуть вовки, та на згарищах свіжих
Постане життя і таке, як умите
Те небо, бо хмари дощами ридали
І вибили в полі невижате жито.

5.

З пожежі страшної мій голос лунає,-
Хоч серце у клітку гранітну закуто,
Та буде кричать до людського сумління:
Що дух не умре і ніщо не забуто.

шахта, 44 рік

ПОВ"ЯЛЕ КВІТТЯ

/ пам"яті моєї рідні - Богдана /

1.

Нагортає вітер хмари
На свіж^у могилу,
Хустку розвиває чорну
І вінки похилі .

2.

Ті віночки з різним квіттям
Край хреста поклали
Рідні й друзі в лихоліття,
Як тебе прощали .

3.

Мій Богдане... А кохана
На хрест почепила
З голови ізднявши хустку,
Що від сліз зчорніла .

4.

І обітницю давала,
Доки буде світу,
Її серденько в печалі
Стане все тужити .

5.

Зчаста на оту могилу
Йде вона у сумі .
Вітер ще калину хилить ,
І тривожить думи .

6.

От вона й веде розмову
З милим, що в могилі,
Скільки в серденьку любови
В ті літа жевріло .

7.

І пригадує, як впала
Зіронька у сливи ;
Надвечір"я дочекалась
І була щаслива .

8.

Мріяла : Богдан прилине ,
Зацілує брови .
Вже весілля їхне плине
В хвилях невгамовних .

9.

Тяжко було на світанні
Їм " прощай " - сказати .
Отаке жило кохання
В шумі рути - м"яти .

10.

Мріяли вже одружитись ,
Діточок придбати ,
Щоб кому було те жито
В їхнім полі жати .

11.

І хотілося, щоб радість
Потекла у славі ,
Сяйвом місячним по саду
Розкотилась в травах .

12.

На Івана на Купали ,
Як вінки спливали
Із свічками в сизих далях ,
В хвилях пропадали , -

13.

Сном були думки овиті
На постелі білій,
Їй здалось, що вкупі з квіттям
Вона утопилась .

14.

Чи наврочили то люди ,
Доля зла упала ?
Бо ту днину не забуде ,
Як його ховали .

15 .

На могилу ту приходить ,
За Богданком тужить .
Ще синіють в вербах води ,
І співає в лузі

16 .

Соловейко про кохання ,
Що у ніч зорею
Світить в небесах величних,
І сяє над нею .

17.

І нагадує про днини ,
Про щасливі ночі ,
В небокраях вічносиніх ,
Мрійних і урочих .

березень, 48 рік

Н Е Н Я

1.

Проливала сльози вранці
Перед судним громом,
Син згубився у повстанцях,
Слід загув по ньому .

2.

Скільки тих ночей тривожних
Мати не доспала .
Вже відквітли буйні рожі ,
Де город копала .

3.

Там під заступ бараболю
Цілий день садила .
Син пішов у бій за волю ,
Мав для лету крила .

4.

І сказав : " Не плач , мамусе ,
Дожидай у гості .
З перемогою вернуся
На наступну осінь .

5.

Ми ідем за Україну,
Нас впаде багато .
Як заскрипить ясенина ,
Тож виходь із хати .

6.

Пам"ятай , що в тім скрипінні
Подаю свій голос .
Ми ідем в бої невпинні
За народ і волю .

7.

І вона жалі хлоп"ячі
Оповість, о, мамо,
Як тебе хотілось бачить,
Коли ми місцями,

8.

Що знайомі з днів дитячих,
З боем відступали .
Мамо, ясенина плаче ,
І слъози упали

9.

На цямриння , де в криниці
Зруб, зарісший мохом
Ще у край вернуться птиці ,
Заросте потроху
Бур"яном стежина в зіллі,
Що мене із дому
Вивела в світи привільні ,
В судних сплесках грому ...

10.

Так прости мене, о, нене,
Я за волю встану
З друзями у ніч зелену,
Впливу з туману ."

11.

І синівська шира сповідь
Матері неначе
Облегчила в днях суворих
Серце, що все плаче .

12.

І стає їй легко миттю
На душі , як в кринний
Вийде сад , де з верховіття
Чути спів пташиний .

13.

І скрипять все ясенина
Матері уранці ,
Вістку їй несе від сина ,
Що пропав в повстанцях .

весна , 68 року

Х И Т Р І С Т Ь

1.

Обожнюем ми волю для народу,
А також землю на якій росли .
Рушали наші предки у походи,
Караючи тих недругів лихих .

2.

Ще князя Святослава клич лунає
Від шелюгою вкритих берегів .
І з гриднями він вилив гнів Дунаєм,
Де греків і Цихмістія побив .

3.

Ішов на "ви" щоб Русь його мужніла
І кривдити нікому не дала
Своїх людей, яких чума обсіла,
З Візантії облудної прийшла .

4.

Ті греки вбивством діяли, обманом,
І віщував криваві сходи Див .
Конали в стрілах печенегів ранки,
Перун безсило блискавки губив .

5.

Не згинула ота крилата слава,
Ген папоротю дивною горить .
Шумлять на луках в самоцвітах трави,
Смакують солов"ї росу із віт.

6.

Ту славу предків нами не забуто,
Узявши зброю, внуки йдуть ізнов
В походи, бо нам - бути чи не бути,-
Той клич лунає до старих дібров .

7.

Він відбивається від гір і лине
На луках, де обніжжя для перги
Несе робоча бджілка, мов перлину,
У леті повна творчої снаги .

8.

Отак і в нашу хату- сонце з лугу,
Що золоту печаль ле над Дніпром,
Заходить, щоб згубилася наруга,
Підступність щезла із підлотним злом .

9.

А нам неказано в серцях радіти ,
Не забувати тих, що полягли
Для сонця нашого в широком світі ,
Що з української встає землі .

.....

лютий, 78 рік

Цихмістрій- імператор Візантії , який
підкупив печенегів убити князя Святослава
Перун- бог громів та блискавок .
Див- мїтична птиця .

Н О В О Р І Ч Н Є

1.

Довелось тебе стрічати
На чужині нам .
З чим ідеш, о, Новий Роче,
Із яким ім"ям ?.

2.

Даруватимеш свободу
З пломенем в очах ,
А чи смерть твій хід позначить ,
Зднявши чорний стяг .

3.

В домовину, в свіжі шанці
Український цвіт
Ляже за кохану волю ,
За увесь нарід .

4.

Тож вогонь в серцях героїв
Не згаса святий .
Хоч і згинуть - то з метою , -
Край щоб був - живий .

5.

Сам Господь подав нам думку,
Ту про волю мисль .
Пропаде, як тать погана,
Всіх мастей фашист .

6.

Україно ! Наша нене,
Воленьки вогонь,
Ти пронось у кожную хату,
Хай бере в полон
Всі серця братів-українців,
Лемків, полтавчан.
Щоб від Ельбрусу веселка
Встала аж за Сян .

7.

А ти , Роце, у скриджалях
Запиши собі
Те геройство безприкладне
В лютій боротьбі .

8.

Хай впаде наруга й кара
На усіх катів.
Щоби визволили з рабства
Ми своїх братів .

9.

Ось чому, о, Новий роце,
Хай ця мисль летить,
Мов весною блискавиця,
Громом будить світ .

10 .

Хай ця думка Україну будить ,
Щоби кожен з нас ,
Був готовий до походу ,
Виконать наказ .

11.

Хай знамена наші гордо
Здіймуться в блакить ,
Щоб те сонце зупинили
На одну мить .

копалина , 1 січня , 43 рік

М О Г И Л И

1.

Обмерзлий вітер вовком вие,
Чи в завиванні втіха є ?
І криче крук на гілячині ,
Ще більше смутку завдає .

2.

Луна від кряку йде по лісу,
Що впалим листям загатив
Стави, канали і озерця,
Де в очеретах хтось свистів .

3.

То, видко , дідько тих грав мелодій,
Про скору осінь і впалий лист .
І від думок тих - журба підкравшись ,
Собою виповнила зміст .

4.

Тому й серденько з грудної клітки
Все рветься, горло затисла жаль .
І криче ворон, той крук облудний
В ту олов'яну, притихлу даль .

5.

Так геть лети , о, чорний пташе,
З дошами разом у далечинь .
О, віснику світів недобрих ,
З Мореною ти краще згинь ! .

6.

Не вий, о, вітре, так тужно й сумно,
Бо де ж життя той дивоцвіт .
Мене облиште, ви журні думи,
Бо барвінковий мій знидівсь світ .

7.

Ген обрїй полум"я вкриває,
Вмирають друзі мої в бою .
Вони двори свої лишили ,
За землю стали за свою .

8.

Тією кров"ю в тяжких походах
Скропили землю і тих дощів
Не вистачить її ізмити ,
Мов погасити народній гнів .

9.

З нас насміялась лихая доля ,
І нас дурили, мов на гріх ,
Ту землю й волю обіцяли,
Ті лицеміри - мастей усіх .

10.

І залишилась одна руїна ,
Де стогнуть злякано сичі .
І крук летить по Україні,
Ще й тужить , кряче уночі .

11.

І дітки плачуть в хатах голодні,
Осиротілі , за хлібом йдуть.
І простягають нужденні руки,
Мо" люди ще чогось дадуть .

12.

Колись в століттях наш добрий нарід
Вільготно жив в своїх краях.
Умів себе він боронити ,
Коли москаль ішов чи лях .

13.

Мій дід орав , ходив за плугом,
Роботи- доокіл сліди ...
Чого ж сусіди з нас насміялись ,
Щоб ми зазнали лише біди .

14.

Героям вбитим ми насипали
В степу могили , де летить
Шуліка з різним гайворонням,
Що в леті затемняє світ.

15.

Воно все кряче і про події
Страшні нагадує живим .
Ось височить в степу могила ,
Від неї сірий спливає дим .

16.

Кругом її весіннім маєм
Цвітуть волошки , а в житах
Все облітають пелюстки з маків ,
Такі , як дівчини уста .

17.

Із тих бловатів - волошків синіх
З розквітлих маків у нас плели
Вінки дівчата і на могилу
З вінками тими в сумі йшли .

18.

Над ними сонечко всміхалось ,
Хоч смерть недавно в степу пройшла ,
І в тверду землю той цвіт поклала ,
Сама десь зникла біля села .

19.

Віночки зблідли на могилі ,
І вітер квіття у рів поніс ,
І тужить там , як тужить мила
Вся повна смутку , і мерклих сліз .

20.

Вже літо щезло і осінь листя
З дощами сипле на мерклу путь .
Могила знає , що знов весною
Вінки дівчата ті покладуть .

21.

І кажуть , ніччю злітає: пугач
На ту могилу і кричить ,
Він уособлює собою
Той дух , що зник чимало літ .

22.

Він уособлює героїв ,
Звитягу їхню тож зберіг .
Могила символом є честі ,
І оберегом від всяких лих .

23.

Коли припасти у ніч до неї ,
То чути битви страшенний шал .
Про славу гордості розкаже ,
Як села били в дзвін на гвалт .

24.

І щоб в людських серцях гін волі
Довіку в краю не погас ,
Вогонь із неї горить і кличе
До зброї всіх нужденних нас .

25 .

Не бійтеся , як пугач скиглить
З сичами на могилі тій .
Втілились в них героїв душі ,
Що впали - вигравши двобій .

26.

Ті душі ось летять по краю ,
До помсти кличуть , до борні .
Матуся роду - Сова ридає ,
Їй вже набридли рабські сни .

27.

Вона вела тих наших предків
І крізь вогонь і через брід.
До неї прашури звертались ,
Нехай чатує їх від бід .

28 .

Тож попрохаємо праматір ,
Ті крила хай підніме в вись ,
Улле в серця нам сил завзяття ,
Бо вже доволі і горя й сліз .

29 .

Хай принесе нам перемогу,
Струснуть плянетою громи .
Щоб волі проблиски уздіри ,
І сходи сонця серед тьми .

30 .

Хай утече похмура осінь ,
І злидні й горе обмина
Оселя, як іде в рум"янах
До краю рідного весна .

31.

Бо сонця ми насправді діти,
Не місце смутку у серцях .
Ще ті могили ми уквітчаєм
Свободою , йдучи на шлях .

.....

шахта, 27 вересня-42 .

літо 1978 рік

Влес - бог рогатої худоби в наших предків .

Морена - богиня підземного царства

Сова - божественна птиця у наших предків .

Р О З Р А Д А

1.

Я шукаю слів розради ,
Де же їх - скажи, узять .
Плине вечір малиновий
За темнілу в кручах гать .

2.

Ніби випило отрути
Серце в горю та в журбі .
Вже осінніми дощами
Ранки випали тобі .

3.

І здається - де не гляну,
Скрізь скорбота навісна ,
А з туману випливає
Постать мавки чарівна .

4.

Тож у неї - ти втілилась,
І радію сам на сам .
Не пов"ялить туга серця ,
Я себе на глум не дам .

5.

О, моя ти чарівнице,
Ти, як рідна сторона,
Що гукає, вабить й кличе,
Чи вертається весна ?

6.

Я шукаю слів надхненних,
Йду і в бурю, в дощопад
На вогні оті пречисті,
З купини, з боліт горять .

7.

Знаю, там - за верболозом,
Край мій - кращий від усіх,
Жде мене, як мати сина,
Виглядає з-за доріг .

8.

А чи можна не впоїти
Серце чаром в чужині .
О, кортить мені летіти
До Вітчизни, хоч у сні .

9.

І здавалось, як рушали
Аж від Нілю журавлі,
То один присів у плавнях,
Все гукав мене з імлі .

10.

Мабуть хтів мене забрати
В край духм"яних вечорів .
Та пропав у піднебесі,
Видко, думку ту змінив .

11.

Чи не досить сліз і крові ,
Страху , пошестей , чуми .
Нам би вийти на дорогу ,
Не зблудити у пітьмі .

12.

Загубились горді птиці ,
І загув за ними слід .
Від пресвітлих згадок серце
Все калатає й болить .

13.

Чи то правда , що ті птиці
Носять діточок чужих ?
Підкидають добрим людям ,
Щоб лунав дитячий сміх .

14.

Так і ми радієм думці ,
Що зродилася в серцях .
Наша воля підростає ,
Переможе тьму і жах .

15.

Ні громи , ні люті бурі
Правди нашої не вб"ють ,
Поки в грудях серце б"ється ,
І дівочу пісню чуть .

.....

копалина, 23 жовтня, 43 рік

ДУМКА

1 .

У мріях - страждання і смуток і горе ,
Його не втопити в розгніванім морі .
Хотілось до рідної злинути хати ,
Матусі синівський привіт передати .

2.

Сказати :- як бачите , в цьому я світі
Лишився таким, ніби сонце в зеніті .
Отак , не журіться , що зломано крила ,
Скажіть , щоб за мною дівча не тужило .

3.

Вклоняюсь низенько Вам всім у господі ,
Полям, верховинам, задумливим водам.
Моя ось тут юність босоніж пробігла ,
Врочиста , мов в зорях обтикана сигла .

4.

Шукав я чар- зілля,- дівча пам"ятає ,
Я вірю, вона іще й досі кохає .
І пестить ту мрію про щастя і радість ,
Не маючи смутку, незнаючи зради .

5.

О, рідне Поділля, о, пахощі квітів ,
Защо копитами столочено жито ?...
Спливає під вечір зволожена тиша ,
Хай мрії про щастя тебе заколишуть .

сигла- сосна

1.

В бараці ходором все ходить,
Ще й вітер навиває сни,
А гасова із гнотом лампа
Так блідо сяє від стіни .

2.

Я у віконце споглядаю,
Сніжинки рояться й летять
Метеликами і зникають
Поза лілову сіножать .

3.

І в небесах шукаю зірку,
Ген світить від мого села .
Чи я сумну докінчив книгу,
Всього скорбота облягла .

4.

От роем спомини кружляють,
Десь в рідній в"ються стороні .
Уперше зіроньку вечірню
Там вздріти випало мені .

5.

Ось привиджалася хатина,
Була, неначе Божий храм ;
Кутя стояла на обрусі,
Принишки тіні по куткам .

6.

Про що ті привиди шептались ?-
Перед божницею лила
Лямпадка сяйво . Ді дух урочо
Торкався колосом стола .

7.

Біля узвару - ще зайву ложку
Батьки і нині мої кладуть .
І прислухаються , як в тиші
Ті воронії зубила рвуть .

8.

Чи я вернуся з чужого краю
Хоч на Свят- вечір у пізній час ,
Коли ще світить вечірня зірка ,
І всіх вітає із святом нас .

9.

Я ще живий , матусе , чуеш,
Моеї тіні між дідів
Немає . Ти це відчуваєш
Тим серденьтком без зайвих слів .

10.

Клади , о , мамо , на Святий вечір
Ту зайву ложку і став кутю,
А я хоч мріями долину,
Щоб не було злу вороттю .

копалина , 24 грудня , 43 рік

І К А Р

1.

Не линьте удалеч о, думи,
Де в мряці дримають човни .
Про шлях розпитайте спочатку,
В якій він згубивсь стороні .

2.

Його розшукати не просто,
Провалля страшать і рови,
Зникає стежина в безмежжі,
Де чигає змії із трави .

3.

Я ніби дурману напився
У днинах неправди й оман .
Та все ж я іду безнастанку
Крізь тьму і наплилий туман .

4.

І скільки б тієї отрути
Я б сам у розпуці спожив .
Душа не скоряється в мене,
Шукає досвітніх вогнів .

5.

І навіть якби в цьому світі
Нікуди не рушив парон,
Я духом туди переправлюсь,
Де берег біліший за сон .

6.

Там серце дурманом впоїлось,
Тому то і лине мерщій
Туди, де верба розшумілась
В сторонці привітній, моїй.

7.

Пасуться корови на лузі,
І звяга овечок з вершин
Лунає, і повагом газди
Додому ідуть з полонин.

8.

Мов меду хмільного - так чарку
Я випив тієї біди.
Прокинувся ось і милуюсь
Як сонце іде по воді.

9.

Воно, ніби сітку рибалка,
Проміння забрало кудись....
Плекав я високі ті мрії,
Що в жмарах пропали за ліс.

10.

Та все ж недаремно на світі
Прожив і те сонце стрічав,
Що віск розтопило в тих крилах,
І кар ними в небо злітав.
.....
І кар- син Дадала, грецька мітологія.
звяга- Мекання, лемент

10 січня, 43 рік

Г О Л О Д

1.

Ідіть до нас — Москва так кличе,
Ділити будем хліб та сіль ...
І без диверсій глянем в вічі,
Ятріє в них щоденний біль .

2.

Дамо вам фабрики, заводи,
Із полем на усі віки.
Ось ми багряний прапор зводим,
Бо ми на це — більшовики .

3.

... На клич облудний нарід бідний
Впіймавсь, мов риба на гачок .
Господар навіть в тин не гідний
Забить без дозволу кілок .

4.

Той живопліт схилився низько,
Від вітру от-от упаде ...
А хтось подумав — воля близько,
Добробут гречкосія жде .

5.

Ніде гріха подіть в омані,
Бо закували нас мерщій,
І за"ятрилась знову рана,
Нутрує серце без надій .

6.

Бо наокруг руїна люта,
І люд від голоду вмира.
Хіба ж той злочин нам забути,
Що звірем вие край Дніпра .

7.

Тих мертвих— вже не воскресити ,
Пішли у той загробний світ
Ось поверта весна на літо,
Красується в дозрінні плід .

8.

Згадаєм про безвинні жертви,
Померли в селах й хуторах.
Як хтось урятувавсь від смерті ,
Кору їв , жолуді в лісах .

9.

І вижив, щоб у день розплати
На цілий закричати світ,
Як старший брат зробився катом,
Лиш вішать знає і душить .

10.

Невпинно жертви ті терзає,
Все ж помсти день таки гряде,
І над українським, вільним краєм ,
Ще сонце праведне зійде .

травень, 1938 рік

С Т Я Г

1.

Ти затям, о, хлопче, милий,
Про ті днини, як в туман,
На насипаних могилах,
Ранок умирав від ран.

2.

Там в нерівному двобої
Побратими полягли.
— Слава! — линула героям
По знедоленій землі.

3.

Синьожовтий стяг ще маяв,
Як ховали в землю їх.
Вітер поминки справляє
По тих друзях бойових.

4.

І навіює про волю
Нам, живим, — оті думки...
Не похилимо ніколи
Ми голів в лихі роки.

5.

Як один впаде, то візьме
Прапор другий й донесе
До столиці в днини грізні,
Де в борні — горить усе.

6.

Ще із брам отих столичних,
Із Воріт тих Золотих,
Він за волю нас покличе,
Всіх — і мертвих і живих.

НА ВЕЛИК ДЕНЬ

1.

Ой, відлунюють все дзвони,
Даленіють десь.
Кажуть: мертві встали з гроба
І Христос воскрес!

2.

А кругом аж сяє радість
В хлопців і дівчат.
Дочекались ми нарешті
До весняних свят.

3.

Ось стою я у ограді
Храму і дивлюсь.
Серед тих калік і бідних,
Походжа Ісус.

4.

Він у білому одінні
До Карпат прийшов,
Щоби в нас, в серцях воскресла
Правда і любов.

5.

І чекаю на первітку,
Принесе вона
Пасочки оті святити,
Файна, як весна.

6.

... Це усе мені наснилось
Тут серед чужих.
Хоч у серці ще лунає
Той дівочий сміх.

7.

Певно, вже не дочекались,
Що котрась з дівчат,
Прийде з краю з крашанками,
Гарна, як бловат .

8.

На Великдень я щасливий,
В споминах увесь .
І мої вуста шепочуть:
Так, Христос воскрес !

9.

Вірю : ще те воскресіння
В рідний прийде дім .
Зацвіте народ на волі,
У краю моїм .

10.

І ту крашанку первітка
Вручить ще мені,
І наділить поцілунком
В рідній стороні .

11.

Хай же вістниці ті - зорі
Світять їй в вікно,
Щоби пам"ять зберігала
Зникле те - давно .

12.

Щоб мене не забувала
І любов цвіла
Зіронькою в чистім небі,
Що у ніч зійшла .

Е П І Г Р А Ф Н А К А М Е Н І

1.

Ми, що розстріляні, ізнов устанем,
Катам заснути не дамо
В тих рідних обрях, багряних,
Де кров"ю окропився мох .

2.

Він ще закурить димом чорним,
І полум"ям враз спалахне.
За нас ще зброю ту пригорне
Юнак - повстанець сьйним днем .

3.

Відплатить щедро за наругу,
За розстріли, за гвалт і кров .
Устане воля в виднокругах,
А з нею і свята любов .

4.

В садах, щоби дерева квітли
На втіху і на радість всім.
Щоб ми у воскресіння світле
Повірили у судний грім .

5.

Хай дітки родяться на волі,
На нашій, на своїй землі .
Щоб ми ішли по ріднім полі,
Величні, ніби королі .

6.

Бо ми за волю рідну вмерли,
Щоб міт для нації створить .
Щоб більш нікого вже не жерла
Кривавої епохи бридь .

7.

Так зводьте у блакить прапори ,
Дзвенить хай сонце на стягах .
Людська хай совість заговорить ,
До правди вказуючи шлях .

8.

Кому ж звитягу повернути
Прийшлося в наш вишневий дім ?
Бо нам таки судилось бути
Наперекір негодам всім ! ...

.....

епіграф- напис

вересень, 46 рік

С Т Е Ж И Н А

1.

Вітер у широкім полі
Лету не спиняє,
А у мене серце в грудях
Болі відчуває .

2.

Вік собі шукаю втіхи,
В лузі чи у гаю .
По облуднім іду світі,
Долю проклинаю .

3.

Все питаю часто в неї ,
Чом мене скарала,
Чи стежину ту до щастя
Може я не знала ? .

шахта 29 грудня, 43 рік

Д О З Е М Л Я К І В

1.

О, українці, ви брати по крові,
Незрячими для кого ростете ?
Чом з рідної вас виганяють хати,
Хіба забули, як на волі бути ?

2.

Хіба у вас вже не знайдеться сили
І духа, скинути чуже ярмо,
І на своїй землі запанувати,
В добробуті кортать свої роки .

3.

Де ж ділись – Конотоп і Жовті Води,
Чом кожен сиротою рано став .
І Україна амулетом звисла
У всесвіті – вже нас не захистить .

4.

Чимало з нас навідалося світу,
І окрім сліз – додому привезли
Той дух до волі, що жевріє вічно,
Передається з роду так у рід .

5.

Займеться серце полум'ям багряним,
І лицарями станем із рабів .
Хай ще вцілілі на дзвіницях дзвони
На гвалт вдаряють в місті і в селі .

6.

Щоб ми звелися всі – одним народом,
І ворога прогнали з рідних піль.
Хай в обітованім краю та людність
Справляє перемогу навіки .

листопад, 77 рік

РОЗДІЛ ІІІ

КОЛОСКИ СВІТАНКУ

ДО РІДНОЇ НИВИ

1.

О, рідна ниво — колоски криваві ,
Чому наснилась бідному мені ?
Човном хтось у грозу страшенну править,
На кручах не заблинуть бакени .

2.

Ти випливаєш з "явою з туману,
І на тобі, крім колосків, я бачу ще
Ту кров, усмоктану у дниах тьмяних,
Коли стрільці конали під дощем .

3.

І друзів й недругів в тобі сховають ,
Не буде й знаку — де зарито їхній прах .
Ніхто ні мати, ані дівчина не визнає,
Де впав повстанець, із вогнем йдучи на шлях .

4.

І може з тіл отих зростуть тополі,
Зведуться понад шляхом й зашумлять.
Ти вродиш, ниво, хліба ще доволі,
І обдаруєш квітами дівчат .

5.

Їм плетучи віночки — мріять часто,
Що на весілля наречені ті примчать,
Обсмалені в походах, повні щастя ,
Бо їм прийшлося за волю воювати .

П Р О Щ А Н Н Я

1.

Я сонце прощала уроче ,
Сідало за обрій воно .
Замріялась в думках дівочих ,
Про повінь , що зникла давно .

2.

По другові в смутку журилась ,
Як він там - в чужий стороні .
Чи стрінув лебедиків білих ,
Що снились у повінь мені ?

3.

Від нас ті птахи полетіли ,
Лишивши запущений став ...
Коханому постіль стелила ,
Щоб м"яко на ліжку він спав .

4.

Йому на чужині наснитися
В засинених хвилях весна ,

.....

Ще хлюпає сиза водиця
Під днищем смолистим човна .

.....

Б Л И С К А В И Ц Я

1.

Як блискавка сяйна - для кожного дому,
Наказ просурмлять з бойовища вітри.
Чекали на взлети штандартів знайомих
В Карпатах, Волині, на бистрім Дніпрі .

2.

Ми встанемо цілим народом за волю,
Старий і юнак, наречена й дочка .
Замають знамена над лісом і полем,
Оті синьожовті, як пісня дзвінка .

3.

Карпати здрігнутьися від вигуків : " Слава .." ,
Засяння , Полісся, Полтавські шляхи .
Аж ген, до Кавказу устанемо в лавах,
Хай гинуть навіки оті вороги .

4.

Пожежа страшна до небес запалає,
У ній оте зло віковічне згорить .
Зірниця пресвітла всміхнеться над краєм
Обділить і щастям і радістю світ .

5.

Ми скажемо зайдам : облиште надію
Нас в люте у рабство, в неволю забрать.
Устане і Львів відплатити і Київ,
За зганьблених наших жінок і дівчат .

6.

Ідіть собі геть в свою сторону дику,
І нас не посмійте чіпати ще раз .
Бо в крові безвинній, в тих зойках і криках
Проб"є ваш останній, приречений час.

7.

Не бачити неба вам більш України,
Якого блакить на знаменах — стягах .
Йдемо по ланах її щедрих, гостинних,
Де жовте колосся — в дівочих вінках .

8.

Багато наїзників мчало з метою
Загарбать для себе хоч кусник землі .
Їх мало в живих повернулося з бою,
Навіки спочити у землю лягли .

9.

Коли ж ви забули тиранів бездумних,
І з військом ішли грабувати на шлях,-
Загляньте в історію - може розчулить
Вас, їхня та доля — собача в віках .

10.

Вже час нам свою збудувати державу,
І в ній панувати, як кожен нарід .
Бо тільки на волі і сила і слава,
І вільному руку простягує світ .

.....

111

27 вересня, 42 року

В Д Е Н Ь Я Н Г О Л А

1.

Від широкого серця, о, брате, ти мій,
Привіт посилаю- ввесь повен надій.
В тебе ота мрія лишилась одна:
Хай вільною стане моя сторона.

2.

Вернемось чи ми хоч на другу весну,
Із піснею в грудях про юність гучну.
Ще хочеться з хвиль Черемошу дзвінких,
Води зачерпнуть під чугайстера сміх.

3.

І в колі дівочим весною знайти
Оту що крокує до щастя мети.
Віддав би я поля розлогого шмат,
Щоб очі її без кінця цілувать.

4.

У неї намисто з дукатів дзвенить,
Сама ж у красі, мов роменовий цвіт!

.....

Ще нам за столами із родом усім,
Співати про радість, що входить у дім.

шахта, 16 лютого, 42 рік

ЗІРОНЬКА

1.

Затям той час: роса упала
Із віт , де соловей співав .
А в далях зіронька згасала ,
Вогні розсипавши між трав .

2.

І місяць виглянув на овид,
Здавалось - жито жав серпом,
І слухав про кохання сповідь,
Там край могили над Дніпром .

3.

І шумом лагідним все мрії
Він хвилював твої ясні .
Серця живуть нехай в надії,
І молодіють на весні .

.....

весна 45 року

О С І Н Н Є

1.

Гай вже від бурі осипавсь ,
В долі листочки лежать .
Шепчеться з явором липа
Біля побілених хат .

2.

Пташка туди прилетіла ,
Воду з криниці пила
В час , як зірниця ясніла
В хашах напроти села .

3.

З нею жило сподівання ,
Співи почути дівчат .
Йшли по віночки світанням ,
Вже спорожнів їхній сад .

4.

З рути віночки пов"яли ,
Люди зурочили злі .
Хлопців дівчата чекали ,
Що у повстанці пішли .

5.

Щось їх не видно з походу ,
Безліч згубилося літ .
.....
Зчаста пташина край броду
В тузі , як серце — кричить .

листопад, 77 рік

Р О З П " Я Т Т Я

1.

Біля села, де ще з хрестом могила
Стрілецька чи козацька височить,
Світанок зводить голубині крила,
І капає роса з дубових віт .

2.

Туди молитися вдовиця часто
Приходила, як маки у житах
Розквітлі і шукаючи за щастям,
Все шепотіли щось її уста .

3.

Вона Ісусові, що був за муки
Усесвіту- розп"ятий серед мли,
Натруджені ті заломивши руки,
Оповідала про свої жалі .

4.

І скаржилась : " Ісусе, Боже милий,
У мене газдою коханий був.
Його ті недруги, зарано вбили,
За те, що рідний край над все любив .

5.

За те, що сім"янином був зразковим,
Молився широко і не раз Тобі
Запалював ту свічку край діброви,
На ворога хай здіймуться раби !

6.

Його в Сибір погнали - ліс пиляти,
І у тайзі він, бідний, і пропав .
Зоставив дрібних діточок у хаті,
Як на дорогу перший сніг упав .

7.

О, Боже, змилосердся, бо я знаю,
Що чуеш ширу сповідь цю мою .
Хай муж з сибірського хоч тінню краю
Додому прийде, втішити сім"ю.

8.

Бо ми без нього – ніби цуценята
В дірявому лишилися човні .
Защо його, скажи, було розп"ято,
Коли немає жодної вини..."-

9.

І слухав із хреста Господь й здавалось
Вустами до вдовиці шепотів :
– У вищім небі вже нема печалі,
Немає сліз і там – безсилий гнів .

10.

Там вже ніхто нікого не катує
І не розстрілює, а вічний день
З величним світлом між людей гостює,
Щоб не забули ще земних пісень-

11.

А муж її бездольний – в тому світі
Пригадує жону і діток тих,
Що в день воскресний писанки у жито
Кладуть зелене край святих доріг .

12.

І вірять, мов Спаситель, – що воскресне
Земляукраїнська і відкине зло.
В суцвітті днини випадуть чудесні,
Ще оживе і місто і село .

13.

І бачила вдова, гарячі сльози
Котились із очей Ісуса там
Він із розп'яття зорив на дорогу ,
І сонце від гучних дзвеніло брам .

.....

травень, 1978 рік

В І Н Ш У В А Н Н Я

І з Різдвом Христовим,
За сільським звичаем,
Щастя і здоров'я,
Ми усім бажаєм.
Щоб Дитятко Боже
В двір Ваш загостило.
Мир і дружбу вічну
В серці запалило .
Щоб повік не згасла
Та любов єдина.
Хай живуть у серці :
Бог і Україна .
Зірка з Вифілему
Всесвіт звеселяє,
Ми ж то Вас вітаєм :
- Христос се рождає

хутір Діброва, 38 р.

М Р І Я

1.

Я вийшла зустрітись з тобою,
Вже зорі спадають в росу .
Стояли не раз під вербою,
Що має зелену косу .

2.

Було нам і лячно й тривожно,
І вогник світивсь ув очах.
А пристрасть шептала : " О, Боже,
Що жде нас в далеких світах ?

3.

І серце в зажурі ридало,
Коли я прийти припізнивсь
Туди, під вербу, де кохала,
Рожевих благаючи снів .

4.

Вже повинню вкрилися далі,
Опав із морель первоцвіт,
Де ми під вербою стрічались,
Що зеленню рясно шумить .

листопад, 77 рік

Т У Г А

1.

На мої слова поглянеш,
Легше тобі стане .
Ті пісні складав я слізьми ,
О, моя кохана !

2.

Знай, мене примхлива доля,
Обійшла у світі .
Тут незмога розшукати
Те слівце привітне .

3.

Жаль бере- нема нікого,
Стати у розмови.
Хіба з вітром розмовляти
Отим рідним словом .

4.

З обітованого краю
Зіронька зіходить .
Десь шумлять у верболозах
В ріднім краю води .

5.

Серед хвиль оте проміння
Надвечірне гасне .
В куширях качки гелгочуть
Про забуте щастя .

6.

Вийдеш ти калину рвати ,
З думкою, що скоро
Я вернуся до вітчизни,
Позабувши горе .

А Л Ь Т А Н К А

1.

Наснився сад в ряснім суцвітті ,
І лавочка коло кушів ;
Розвішавши у гронах віти ,
Там дикий виноградник плівсь .

2.

Така собі тих стріч альтана ,
Інтимності глухий куток .
Пропала десь моя кохана ,
Заглох її в алеях крок .

3.

Вогні , які вона світила ,
В моему серденьку горять .
Все бачу : яблуні у білім ,
То твій зацвів дівочий сад .

4.

Згадав : прощалися ввостанне ,
Я йшов у бій за волю ту ,
Що світить , як п"янке кохання ,
В чеканні стрічі на мосту .

5.

Просив , щоб мила не тужила ,
Чекала радісних листів .
Вже наша лава спорожніла ,
І виноградник град побив .

6.

Та вірю в долю безталанну ,
Ачей , ще виведе мене
У край сп"янілого кохання ,
Де легіт юністю війне .

КОЛОСКИ

1.

Людей у пута закували, мов гнідих,
Коли пасуться коні оболонням .
Вже жах примарою повзе з доріг,
Ми опинилися в страшнім полоні .

2.

На ріднім полі – звичайнісінькі раби,
Без пашпорта нам жити довелося .
Наказ : " Не розгинаючись – роби ...!"
На трудодень заробиш жменю проса .

3.

Усе державне і ті люди, наче скот ,
Держави бо належимо, що соки
Останні висмоктала і народ
Кляне криваву пору і жорстоку .

4.

Кляне імущих , що в худобу всіх людей
Перетворили вчинками і страхом .
Вже сум пливе із вицвілих очей,
Мов дим із печі над прогнилим дахом .

5.

Переболієм серденьком не раз,
За добрий люд , зо діток неповинних .
Надії промінь у душі не згас ,
Хай правда воскресає в Україні .

6.

Людиною хай стане кожен з тих ,
Що їх в колгосп під примусом запхали . . . ,
Нам привітати сонце край доріг ,
Хай барвінкова усміхнеться далеч .

7.

Не дайтесь , люди , у омані жись ,
Підступність хай, немов марюка згине .
Щоби могли сміятись і любить ,
І радуватись , як цвіте барвінок .

квітень, 1978 рік

Д У Ш А

1.

Вона від болю і невдачі
Страждає, журиться, кричить .
Немов дитина - нишком плаче,
Байдужості зламавши спліт .

2.

І з тіла нишком вилітає,
І Україною у ніч
Летить, вогнів в п'ятки шукає,
Невдачам різним всуперіч .

3.

І споглядає з потаймиру,
Як чорним вороном той люд
На каторгу аж до Сибіру,
Під вартою ЧЕКА везуть .

4.

Тим в "язням - дому не побачить ,
Всіх вимордують до ноги .
Лиш крук протяжно ще закриче,
В подзвінній лютої пурги .

5.

Він від Камчатки до Дунаю,
Напившись кривці, полетить ...
Душа ще трохи поблукає,
Їй надокучить мерклий світ .

6.

У тіло знову із просторів
Вернеться, надивившись див .
Чом в Україні повно горя,
Що хлюпає ген з берегів .

7.

І не захоче більше з тіла
Кудись у мандри вирушать .
Бо скрізь кати на світі білім,
Забрав усе найстарший брат .

8.

Не тільки цвинтарі понищив ,
А й мову у народа вбив .
Щоб тину ми були не вище ,
Яким він світ загородив .

9.

Щоб ми в покорі вік робили ,
До комунізму йшли в імлі .
Щоб пам"ять стерлась про могили ,
Де наші лицарі лягли .

10.

Щоб ми навіки плазунами
Незрячими росли в світах
Та ось – вдаряє сонце в брами ,
З душ проганяє рабський страх .

11.

Так , вхопляться іще за зброю
Нащадки Хмеля й Богуна .
Ми станемо самим собою ,
І загостює в нас весна .

.....

пурга - хуртовина

червень , 76 рік

П Л Е К А Н Н Я

1.

Як хоч- так смійся, моя доле,
Таким лишивсь, як був колись .
Замріявся про рідні доли,
Про хату й смерековий ліс .

2.

Хоч ти на чужину загнала
Мене із рідними людьми ...
Ось в штольні краплі важко впали
Серед глибокої пітьми .

3.

Все ж, доле, з серденька не вирвеш
Весни моєї первоцвіт .
Смереку бачу коло прірви ,
Над Черемошем все шумить .

4.

Нехай шумить і колихає
Юнацькі думи золоті .
Все нанівець пішло в розмаї ,
За мною спалено мости .

5.

Вітаю вітер з полонини,
Там вівці мекають. Вівчар
Міркує: чи Чугайстер лине
З вервечкою блідих примар .

6 .

А як заграє на трембіті
Від урвищ, то зелений гай
Заслухається. Вийдуть квіти
Від скелі на брунатий плай .

7 .

А я в забої кайло кину,
Візьму цигарку, затягнусь,
І пригадаю Батьківщину,
О, Боже, чи туди вернусь .

8 .

Бо тут і сонце блідо світить ,
Яскріють зіроньки не так....
Співа в нас жайворонок в житі ,
І обліта під вітром мак .

9 .

Туди душею я полину,
Плакаю віру, що в свій дім,
Вернусь я в рідну Україну,
Хоч прогремить той судний грім .

копалина, літо 43 рік

СКИТІЯ

1.

Вплива юга́ перед очима,
Лісостеп підводиться в красі .
Кипариси Сурожу, чи Криму,
Пектораль, як перла у росі .

2.

Рев худоби, де справляли тризну
Наші предки, клали із мерцем,
Бойову сокиру із заліза,-
Все це – переплавилось вогнем .

3.

Горщик, де узвар був із кутею,
Ще у головах його застиг .
У там тому світі, щоб з сім"єю
Повечеряти той воїн міг .

4.

З вірою у існування духів,
І безсмерття прагнучи душі,
Волхва молитви надхненно слухав,
Що всесильним Перуном страшив .

5.

Дарував Влес скитові багато,
Дав коней, биків на цілий вік .
Йшов пшеницю у Дніпров"я жати,
З іншими той воїн- степовик .

6.

І Перун у блискавицях далі
Озаряв, як з жінкою той спав .
Діточок йому подарувала,
Не лякалась відблисків заграв .

7.

З ратаєм ішла в тяжкі походи ,
Славу русів несла до Карпат .
Коровай місила всім на подив ,
Відданиць вітаючи - дівчат .

8.

І той русич- скит у землю рідну
Розчинявсь край степових доріг .
Чулись гуки сурм йому побідних
І іржання коней бойових .

Перун-бог грому та блискавок у наших предків.
Сурож - назва Криму нашими предками
березень, 78 рік

З І Р Н И Ц Я -

1. Анастасії

Мов зірниця, що в темінь ясніє,
Світлий спомин про тебе живе.
Він багаттям в степу пламеніє,
Вдалечінь повноводдям пливе .

2.

Був твій погляд задумливий, ніжний,
Аж у серце юнацьке сягав.
Путеводною ставши зорею,
Розсипаючи сяйво між трав .

3.

Мрії мали для лету в простори,
Забажалось злетіти мерщій
На узгір"я покрите туманом,
Там, де сонце в парчі голубий.

4.

Вже погасло багаття і іскри
В полонину десь вітер відніс .
Ще шумить таємничо й тривожно
У долині смерековий ліс .

5.

Смеречин тих негода не знищить,
Не потрошить;, хоч крига заб"е
Всі стежини, як хвища застогне,
Мов у ній щось приречене є.

6.

Ми краплину кохання зазнали,
Жаль, що град наші квіти побив.
Та не зникнуть у пам"яті днини,
У яких наш барвінок зацвів .

.....

Хутір Діброва, літо, 41 рік

К О Х А Н К А

1.

О, я не радувався світанку,
Ні сонечку між квітних трав .
Бо не привіз у двір коханку,
Який те щастя обіцяв .

2.

Вона ж розгнівавшись , бровою
Лиш повела і зникла геть .
У плавнях гуси за Десною ,
Спинили свій тривожний лет .

3.

Прошу я сонечка : " До суду
Останнього ти будь в краю .
І може племінь твій розбудить,
Ще втрачену любов мою .

4.

Хай широко в очі мої гляне,
Довіку погляд свій в мені
Зоставить в днинах полум"яних,
Як сад розквітне на весні .

5.

Так що ж — світи. Здоров"я й сили
Єству моему додавай ,
Щоб ми по- справжньому любили
Свою мету і рідний край .

.....

квітень , 1950 рік

П Р И Б І Й

1.

Коли ті піднімуться хвилі зненацька,
І хтось від безсилля затисне уста,
То ставлю питання – горить, ніби свічка
У храмі півтемнім, де янгол зліта .

2.

І дивні думки випливають з уяви,
Штовхають ту мрію, мов хвилі човна.
І силу чаклунну нізвідки сприймають
У час, коли ніч пропливає без дна.

3.

А ми все чекаєм на сонце весінне,
Людей хай покличе до змагу із злом.
Тож кривду впізнали, шукаючи правди,
Нам воля майнула величним крилом .

4.

Ті маси нам випало – гущу народню
Із сіл, городищ піднімати на бій.
Раби празелітами стануть і знищать
Неволю, не втратять рожевих надій .

5.

А ті, в яких ум той за розум заходить ,
І злуда омани вбиває чуття,
Нехай схаменуться, бо прокляті будуть,
Довіку не буде їм в край вороття .

6.

Зросли у нас крила для вільного лету,
Із скитської ватри вогонь засвітив .
Зродилася впертість: не дасть на поталу
Себе і прогнати усіх ворогів .

7.

Я бачу, як сила стихійна прямує,
Мов кара Господня з вогненним мечем,
Вона переможе зухвалих злочинців ,
Ніхто від покари її не втіче .

8.

Тому - то й летять мої думи крилаті,
І подих приносять рум"яних вітрів .
Неначе ностальгія - нас обвивають
Повітрям - тим трунком херсонських степів .

9.

Ми віримо в те, що проміння сліпуче ,
Мов лазер - проріже безвидну пітьму .
Бо Бог є на світі. Він сила рушійна,
Тож цілим народом – вклонімся йому .

10.

Те зло буде знищене силами світла ,
І янгол незримий злетить чистоти,
У блискавці - нічка похмура поблідне,
Щоб видко було, як іти до мети .

11.

І ми покрокуєм упевненим кроком,
З емблемою сонця - по рідних місцях.
Щоб променем світла у нас наливалась
Та радість , що в щасних пливе небесах .

12.

І стануть безсили в неправді та в гніву
Ті каїни підлі, що кривцю пили .
Наш нарід розпрямить покорблені плечі,
І знаку не стане від них на землі .

13.

І ніби дитина, яка із утроби
Родилась матусі - отак на цей світ
Народиться з мук моя рідна Вітчизна,
Щоб в щасті страждати і палко любить .

14.

Так вічно живи, Україно, о, мати,
Поглянь - ось твої незборимі сини
Підносять стяги синьожовті в простори
Таки дочекались своєї весни .

15.

Гургоче громами бурунна стихія,
І зводяться в морі страшені вали .
Їм берег умити і небо очистить,
Бо правда крокує по рідній землі .

липень, 77 рік

Л А Н И К О Л О С Я Т Ь С Я

1.

Лани колосяться у нас ,
І колос гнеться аж додолу .
У серці племінь майже згас ,
Лиш думка йде , мов кінь по колу .

2.

Вистукує все : цьок та цьок....-
У черепній коробці , ніби
Кінь б"є підковою місток ,
Чи наче птах - вдаряє в шибку .

3.

Я загнуздав вітри в думках ,
На них помчатися далеко ,
Де дівчина іде на шлях ,
Вслухається в журавки клекіт .

4.

Дівча , я знаю , - все не спить ,
І їй знайомий кожен шерех .
Без ліку тих минуло літ ,
Як замикала на ніч двері .

5.

Надіється , що я у ніч
Вернуся до свого краю .
Зустрінемося віч-на- віч ,
Як місяць впливе над гаєм .

6.

Мережку кине нам на діл ,
Стежину вигаптує в зорях ,
Намить років забудем біль ,
В яких ще радість заговорить .

Р У Ї Н А

1.

Вже плющ побагровів у сяйві дня,
І в"ється, ніби паперовий змій в блакиті .
Мене чекає в гості десь рідня
У пору, як квітує в полі жито .

2.

Матуся у тривожну ніч не спить,
Все прислухається, як вітер гілку
Нахилить до вікна ; насипле з віт
Хрущів в припіл темряви цілу мірку .

3.

Не спить матуся. Думає, що я
Вертаюсь в край з далекої мандрівки ,
Де місяць срібного гнузда коня
І мчиться від найдальшої ген, зірки .

4.

І схаменувшись, що мене нема,
Приляже в ліжку. Буде серцю снитися
Ота голодна і страшна зима,
І заячить воно- підбита птиця .

5.

У проголодь ми довго так жили,
І в холоді, та все ж були щасливі,
Бо цілою сім"єю ми росли,
З надією, що зацвітуть ще сливи

6.

І з ябунями в рідному саду,
Проміння вдарить у суцвіття вишні,
Щоб неня наречену- молоду
Мою стрічати за ворота вийшла .

травень , 1947 рік

С Н И

1.

Подруги вірні, про різні сни,
Дозвольте слово сказати мені.
Приснилось: щастя я знайшла,
Коли верталась до села.

2.

І проказала до неньки я:
- В квітчастім зіллі пащить земля.
В дівках не хочеться сивіть,
Кортить будь-кого полюбить.....

3.

Всміхнулась мати: - Ти не питай
У мене, доню, про щастя рай.
Як серце любить, - то цілий світ!
Його безсилий хтось зупинить.

4.

Жевріє серденько-вогонь,
В коханні - інше бере в полон.
Як хочеш щастя зазнати в житті,
Знайди підкову ту на путі.

5.

Що з того вийде - ніхто не зна,
Наруга зійде, а чи весна
В суцвітті сплине і в чарах тих
Зазнаєш, доню, ти справжніх втіх.

6.

Минуть, як хвилі твої літа,
Невдачі зціплять твої уста.
За тим коханням - сама дивись,
Щоб не було зрадливих сліз....

шахта, 7 травня, 44 року

В Г О Р О Б И Н У Н І Ч

1.

Вірю я, ти, кохана, згадаєш мене,
Твоє серце так вірно кохало .
І ти думаєш : - Де ж він згубився в світах,
До якого прямує причалу .

2.

Де ж тепер він? В якій опинивсь стороні ,
Чи забув вже мене, а чи й нині
Поцілунки пригадує, стрічі у днях ,
Медобори в проміннях стодзвінних . . .

3.

У задумі вона підійде до вікна
В білосніжній сорочці і стане
Місяць їй заціловувать перса п"янки ,
Розливатися сяйвом по стану .

4.

А вона крізь вікно ще погляне на сад ,
Де колись її квітло кохання .
Піде, ляже у ліжку і буде всю ніч
Пригортати подушку до рання .

5.

Все здаватися буде, що я повернувся
І гукаю, щоб вийшла до саду ,
Щоб вернути утрачену юність , весну ,
І надпити незбагнену радість .

вересень, 77 рік

С В І Д Ч А Д О

1.

Ішла, немов богиня,
Граційна і струнка.
Ті очі – небо сине,
Як широкий сміх – дзвінка .

2.

В думках тих парубочих
Її я пестив стан,
І цілував ті очі
В рожеву, злотну рань.

3.

Боявсь, що зникне скоро
В набряклій далині .
Впадуть мені на душу
Ті безпросвітні дні .

4.

Все ж мріяв я про стрічу,
Про поцілунків смак,
Про верби на заріччі,
Про квітний в полі мак .

5.

З дівчам отим хотілось
По узбережжю йти.
Взбиратися по кручах,
Проходити мости .

6.

Я на піску помітив
Відбиток босих ніг .
З них виростали квіти
Найкращі край доріг .

7.

О, мрій моїх богине,
На землю чом зійшла.
Навіщо доторкнулась
В ході мого чола .

8.

Її я образ бачу
У сукні чарівній.
А серце стиха плаче,
Бо де шукать надій ?

9.

Хотілось вічно жити ,
Тією тінню стать .
Над все на цьому світі
Тебе одну кохать .

10.

Ось мовчазна зникаєш,
Гуде чимдужч прибій.
Він дещо може знає,
Розгадник млосних мрій .

11.

Вона на скелі вчора
Чекала моряка,
Що зник в чужих просторах,
Мов дим отой зника .

12.

За гори і долини
Те серденько її ,
Летіло в край чужиний,
Де пальм ростуть гаї .

13.

Тому - то у чеканні ,
На берег до води ,
Мое летить кохання ,
Одвіту все не жди .
14.

А може ще ту знаду
Душі розбудить крик .
Дізнається про зраду
Того , що в морі зник .
15.

А може ще помітить
Мене той спраглий зір ,
І стану я радіти
Всьому наперекір .

16.

Між скель гучні тумани
Приляжуть відпочить .
Скажу : " Моя кохана ,
Мій барвінковий світ "

Шваблінген. 5 травня, 46 рік

М Е Д В " Я Н І З О Р І

Р І К А У Н С Т Р У Т

1.

Я знаю: ще й допір стоїть
У мальвах хата під горбком,
Там черемшина небовид
Вкрашає цвітом перед сном ..

2.

У тій хатині я любив,
Дівча метке — зорю мою.
По череду ішли до нив,
Гриби збирали у гаю .

3.

Ще ліс із лугом гомонить
Про те кохання молоде,
Що загубило в хвилях слід
Не знати як, коли і де ?

4.

Вже не побачити повік
Хатину на горбочку ту.
Там вранці півня чути крик
На калиновому мосту .

5.

А може все ще у житті
Повернеться і я ізнов
Знайду підкову на путі,
У шум вслухаючись дібров .

6.

Гей, ще зустріну у саду ,
У вишнику під щастя крик ,
Ту незамінну молоду,
Лишаючись удвох , навік .

----- шахта, 10 січня,

-43 рік

П О С В Я Т А

1.

Скажи, чи ти понесла мрії
У далечінь того буття? -
Удари витримала долі,
Підтвердити оте життя .

2.

Не знаю, як спинити хвилі
І погасити серця жар.
Отак й несу подивогідно
Я крізь роки важкий тягар .

3.

Немов Сизіф, що в пеклі бочку
Все хоче викотить на схил,
Так само я на гору камінь
Несу, не маючи більш сил .

4.

Знести все ж хочеться ту брилу
І на узгір'ї відпочити .
З потовчених кісток зітерши
Ту кров , а із болячок піт .

5.

Та все ж летить моя уява
На воронім коні удаль,
І прислухається: чи кличе
Когось вітрів свавільний шал .

6.

Ми ще за волю у походи
Зберемось, як колись в віках
Ті наші предки, що в темряві
З вогнем в серцях ішли на шлях .

.....

Ведерсфільд, 30 травня, 77 рік

М О В А

1.

Найсолодша наша мова
В солов'їнім світі .
Це та пісня, це те слово,
Дано нам радіти .

2.

Ніби омах той, що морок
Розігнав в діброви.
Так і серце животворить
Рідне, наше слово .

3.

З сивини віків бреніло,
Як димів на зрубі
Яливець, коли зоріло
Волхові під дубом .

4.

Він до предків голос віщий
Подавав у слові .
Щоб зростали городища
Край Славути нові .

5.

Хай Орій, наш батько любий,
Пращур всього роду,
Під священним сяде дубом,
Зі своїм народом .

6.

До дочок промовить слово,
На пори вже стали !:-
• Он від степу до діброви
Курява піднялась .

7.

То Перун мою молитву
Прийняв з Влесом богом .
Наречених трое з степу
Ї дуть на дорогу .

8.

Любо стануть до розмови,
Донечкам – придбати
Немовляток, – рідне слово
Будуть шанувати .

9.

Ми ж його – із покоління,
Крізь вогонь і воду
Пронесем, щоб те коріння
Не усохло роду .

10.

Щоб веселкою в століттях
Радісно блищало .
Не згубилось в лихоліття,
Пилом не припало... - "

11.

І стоїть той дуб і нині
В рідній Україні .
Волха тінь в просторах синіх
Видко в гожі днини .

12.

І дзвенить та мова в пісні ,
Мов струмок блискучий,
На Волині і Поліссі ,
І в дніпрових кручах .

13.

І кінця в світах не буде
Мови тій у днинах,
Зберігає від наруги
Цілу Україну .

- -

червень, 1978 рік

М А Р А

1.

Напливає спомин ,
Засвітив вогні .
Постать освітилась
В хмурий далині .

2.

Бачу твоє личко ,
Твій дівочий стан .
Перса обвиває ,
Мов шовки – туман .

3.

Знаю , ти з могили
Йдеш марою в ніч ,
Ту , дівочу долю ,
Стрінуть віч-на- віч . .

4.

Ти свого коханця
Хочеш розшукать .
Мла похмура хлине
Із стрімких Карпат .

5.

Тоскно в тиші стогнуть
З кладовищ сичі ,
Ту людську скорботу
В зойках несучи .

6.

Шепчеш: мій коханий ,
Ти за все прости .
Я ж тебе любила ,
У своїм житті .

...

ВЕСІЛЛЯ

1.

Ой, безкрає скрізь довкілля,
Так згуляємо весілля.
Побажаємо на втіху,
Більш не верховодить лиху !

2.

Хоч з чужого ніби світу,
Заспіваєм : " Многі літа ! " ,
Спом"янем вінок з калини,
Вкрасив коси у дівчини .

3.

Вірю, десь отак справляють
Те весілля в ріднім краю.
Причарує молодого
Наречена край дороги .

4.

Хай любов в серцях не згасне,
Що по вінця — повні щастя .
Аж хлюпоче радість всюди ,
І гостей до танцю будить .

5.

Хай ті наші молодята
Мають щастя пребагато,
Був би мир і спокій в світі ,
А нам — довгі роки жити !

Ведерсфільд, лютий, 73 рік

Щ Е Д Р І В К А

1.

Із Різдвом Христовим,
З цим великим святом,
Всіх я вас здоровлю,
Рідні мої браття .

2.

Віра і надія,
Сонечком хай світить.
Ми ж батьків хоробрих
Нездоланні діти .

3.

Б"єм чолом Ісусу,
Славимо ж то Бога.
Народивсь для людства
І всього — живого .

4.

Віддамо за сльози,
За наругу, рани,
Бо народ підвівся,
Розірвав кайдани .

5.

Всім Вам зичу щастя
Хмурою добою,
Щоб душа втішалась
Миром, добротою .

6.

Хай Різдво наступне,
Я усім бажаю,
Ми всі зустрічали
В українським краю .

МАТИ

1.

От і нині її уявляю,
Бо вже стільки згубилося літ .
Над колискою тихо співає,
Та колиска легенько скрипить .

2.

Вже вечірня з'явилась зірниця,
Тіні довшають в зіллі двора .
Відгукнеться спросоння ще птиця ,
Крикне пугачем ген від Дністра .

3.

А як син той засне, то ще мати
Над колискою схилиться вмить .
Снилось їй отих снів пребагато,
Їх у пам"яті губиться слід .

4.

В них дитятко своє вона бачить,
Йде босоніж по рідній землі .
І за батька, підрісши, віддячить ,
Ворогам тим, що люті, як пси .

5.

Тож вони її мужа забрали
І десь вбили у гнівні роки ...
Ген здригались від вибухів далі,
Танки мчались кудись від ріки .

6.

Від думок стало тихо в кімнаті,
Тільки люля – колиска скрипить .
Буде син її щастям багатий,
Буде волю, як батько – любить .

червень, 78 рік

Ж У Р А В Л І

1.

Курликають , летять собі ,
Губляться в імлі ,
Сірим шнуром, в збляклих далях,
В ірій журавлі .

2.

І як би то розуміли
Мову ту людську,
То мене взяли б з собою,
За Дунай - ріку .

3.

Кличу : птиці - журавлики,
Сядьте коло хат ...
Видко мови не навчились ,
Бо не хочуть взять .

4.

Кличуть "кру" ["]оте протяжно
З хмурих із небес .
Ще лиш трохи, - і за лісом
Загубились десь .

5.

І мене лишили бідну
Сироту в сльозах .
Вийду я на другу весну,
Їх стрічать на шлях .

6.

Тож вернуться в Україну
Знову на весні .
Може сонечком засвітить
Щастя і мені .

.....

шахта, 14 жовтня, 42 рік

Д Р У Ж И Н І В Д Е Н Ї
Н А Р О Д Ж Е Н Н Я

1.

Понесеш далекими світами,
Ніби долю — ті думки сумні .
Довелося стукати у брами,
Що заперті скрізь на чужині .

2.

А коли хто й відчинив, то докір
Кидав нам : чом залишили ми
Батьківщину, де витає спокій,
Блима теплий вогник із пітьми .

3.

Там в лататті чапля важно бродить,
Мов лілеї — молодість цвіла .
І промінням устеляє води
Сонечко край нашого села .

4.

З нами ще лишилися надії
І шляхи, якими в світ ішли .
Може ствердяться ті наші мрії,
Пропадуть навіки сили злі .

5.

От лишилась чужина на спомин,
І гірка, немов в полях полинь .
Виїзжали молодими з дому,
Холодом відгонить від крижин .

6.

Утікай же , туго.безпривітня,
Пропадай, немов собачий лай .
Ти у мріях тих небесно — квітних,
Пригадаеш свій коханий край .

.....

КАЛИНОВИЙ ЦВІТ

1.

Вже осінь в дощах наступила,
Осіпавсь калиновий цвіт.
Дівча тихі ранки любила,
В морелях— гучний небозвід .

2.

Не раз задивлялась, як в рящі
Качки й каченята пливли .
Шукав хтось загублене щастя
На цій обітовий землі .

3.

Воноген пропало в травинках,
Де осінь схолола бреде .
Голосить, як в траурі жінка,
Яка вже нічого не жде .

4.

Дівча зупинилось край броду,
В чеканні досвітніх вогнів.
Розвіють пільму при нагоді,
До рідних сяйнуть берегів .

5.

І буде калина на лузі
В суцвітті і в кетягах знов,
Щоб ще соловей в виднокрузі
Співав про велику любов .

27 жовтня, 52 рік

П О В Е Р Н Е Н Н Я

1.

Як повернешся додому,
Пригадаєш знову,
Нашу зустріч, спрагли мрії,
Лебедину мову .

2.

Ти селу вклонись моему,
Що в суцвітті білім,
Тим могилкам поклонися,
Де рідня спочила .

3.

Обніми за мене стрічних
Односельців радо.
І вслухайся , чи зозуля
Не кує за садом .

4.

І батькам моїм стареньким
І сестри єдиній
Ти скажи – нема миліше ,
Як на Україні .

5.

Ми пройшли крізь ціле пекло,
І крізь врем"я люте,
Щоб свою ту рідну землю
В горі не забути .

6.

Розкажи ти чесним людям
Про ті дні відчаю .

Що до смерті будем вірні
Ми своєму краю .

Ведерсфільд, весна, 75 рік

Г О М І Н

1.

Ідемо в бій ми цілим родом
У лавах мужніх, бойових,
Щоб синьожовтий стяг на Сході
Підняти край своїх доріг .

2.

Із хат селянських вийдуть люди,
Возрадуються, як вгорі
Уздрінуть сонцесплески всюди,
Веселку дивну, що в Дніпрі
Скупалась й перла – самоцвіти
Розсипала в Карпати ген,
Де вітер слухає відвіку
Мелодії людських пісень .

3.

Затихне легіт коло прірви,
Наочним свідком стане він,
Як ворог серце в мене вирве
Серед сплюндрованих долин .

4.

Його собакам в люті кине,
Гвалтуючи український край.
Трембіта ще із полонини,
Мелодії хлюпне на плай .

5.

Край нього – кущик й смеречина,
Притулок воїну дають.
... Ми віримо, що Україна
Ще вийде на всесвітню путь .

6.

І я теж вірю , що негода
На батьківщині згине враз ,
І ми ще будемо народом ,
Від Сяну встанем , по Кавказ .

7.

В облогу взяли нас пожари ,
Та все ж ми із страшних руїн
Піднімемось , на сполох вдарим ,
Клич волі злине з верховин .

8.

Обіт дамо в сім"ї єдиній ,
Воскресний привітати час ,
Мов наречена – Україна ,
У щасті привітає нас .

березень , 1978 рік

Д У М К А

1.

Не злякає хуртовина,
Не зів"ялить туга.
Клич до волі пролунає
Тим Великим Лугом .

2.

Ой, сходились вільні люди,
Утікши від пана .
Згадували Жовті Води,
І ляхів поганих .

3.

Запорожці нас навчили
Розправлять рамена .
І над краєм гордо зводить
У блакить знамена .

5.

Ми ще справим перемогу
У дідівській хаті,
В тій, яка зазнала злиднів,
І наругу кляту .

6.

В тій, яку навали різні
Плюндрували в шалі,
І яка з руїн страшених
Знову воскресала .

7.

В тій хатині - колисанку
Нам співала мати .
У сльозах нас сповивала,
І купала в м"яті .

8.

Ми зростаєм і засяє
Воля нам у днинах .
І всміхнеться , наче неня ,
Сяйно Україна .

шахта, 4 травня, 43 рік

ЗАПОВІТ

1.

Оте, що ще не вгомнілось,
Дає себе чимдужч відчуть.
Коли я вмру - коханий сину,
То знай : моя у зорях путь .

2.

Все ж не забудь мене провідать,
Де люд спочинув від наруг .
Я відгукнусь, втілившись в камінь,
Бо у безсмертті є мій дух .

Ведерсфільд, квітень, 75 рік

В О С К Р Е С І Н Н Я

1.

Як сон, як казка небувала,
Злітає мрія із небес .
Віддзвонюють в блакиті дзвони:
- Христос Воскрес , Христос Воскрес !-

2.

Засяла правда бездоганна,
Традиція усіх віків .
Ідуть стежинами повстанці ,
Христа вітати із лісів .

3.

В них скоростріли за плечима,
Скорботний випав друзям шлях .
То ж їхніх рідних ворог знищив ,
Розп"яв, розвішав по стовпах .

4.

Тому хоч радують їх дзвони
Оті воскресні, все ж думки
У них – пітьму прогнать дволику
Із України навіки .

5.

Щоб тим воскресним днем раділи
Старі, дорослі і малі .
Хай українське сонце правди
Пройде по струдженій землі .

Ц В І Т

1.

Не жаль мені цвіту, що марно зів'янув,
Байдужим зробилося серце моє.
Очима душі цілий всесвіт огляну,
В якій та печаль моя слізоньки лле,

2.

Отак проливаю ті сльози гарячі,
А серце у грудях кричить - прийде час,
Засвітиться зір в гречкосіїв незрячих,
Ім в радості бути великій не раз .

3.

А сонце поволі ще гляне промінням
На всесвіт, що буйно садами цвіте...
І кинуте в землю добірне насіння
Для нашого блага із надр проросте .

4.

Весна в нас на літо уже повернула,
Розквітлі бутони - зірвав буревій.
Про них зажурилась дівчинонька чуло,
У безвісті зникла з віночками мрій .

5.

Все ж думку воскресну плекати я буду,
Суцвіттям покриється сад на весні .
Подруга впаде на знеможені груди ,
І стане тривожно і млосно мені .

хутір Діброва ,

10 травня, - 1939 рік

НА НЕЗАБУДЬ

1.

На розраду, любий друже,
В стороні чужий,
Шлю привіт тобі я щирий,
Той сердешній, мій.

2.

А як буря раптом гряде,
Вдарить в первоцвіт,
То згадай ти Батьківщину,
Нам для неї жись.

3.

Мов рожину — спраглу мрію
В серці посади.
І зросте вона і буде,
Ніби сад — цвісти.

копалина, 12 лютого, 53 рік

РУТА - М"ЯТА

1.

Чом ти знову, зозуленько,
Закувала в гаю.
Додаєш ще більше смутку,
Я і так страждаю .

2.

От вже рік у безвість злинув,
Другий наступає,
Як з миленьким розлучилась ,
Все його немає .

3.

Де шукати ? На городі
Сходить рута - м"ята .-
Доведеться чи у світі
З ним порозмовляти .

4.

Чи ще судиться із милим
Бути мені впари ?
І завіщо, Боже милий,
Наслав таку кару .

5.

Як знести зухвалі муки ,
Що я учинила ?
Кому злого ? Чи я може
Його не любила .

6.

Вік хотілось в щасті жити,
Діток колихати ,
А лишилась на городі
Одна рута - м"ята .

Р І З Д В Я Н Е

1.

Христос рождається – дитина
Огляне цей предивний світ.
Дари складає Україна
Йому і цілий наш нарід .

2.

Тож замість ладану і смирни,
Йому серця ми піднесли;
Живе любов у них безмірна,
Вогні засвічує в імлі .

3.

І як би не було на світі,
Той племінь волі не погас.

.....

Христос рождається і вбити
Його вже фарисеям – зась !

31 грудня, 43 року

М О Р О З

1.

Прилетіли в сад сніжинки
З царства несказаних див.
І мороз на гілячинки
І ниєм барвистим сів .

2.

Він у срібнобілих шатах
Все вевіркою скакав .
Стовбурами і кущами ,
Припадаючи до трав .

3.

Розшумився, розгулявся,
Мов вогнем – пече довкруг .
З хуртовиною у танку
Закрутився ген, на луг .

4.

А з сніжинками на крилах ,
Хороводить заметіль .
Тож пелюстки їй дарує,
І гукає що є сил :

5.

- Стережіться, добрі люди,
Хуга сніжна замете,
Всі дороги і стежинки ,
Ще й у вікнах зацвіте -

6.

Але нам в хатах – затишно,
Там і тепло і спокій.
Що ж там роблять в хуртовину
Друзі, що пішли у бій .?

7.

Що ж робити новобранцям ,
Їм наказують стрілять .
Не послухаєш наказу ,
Не побачиш бiльш Карпат .

8.

Хуга котить , хуга стогне ,
І в хатині не одній ,
З фронту рідних виглядають ,
Не втрачаючи надій .

9.

Так сестра чекає брата ,
Чоловіка жінка жде ,
І за хлопцем жінка тужить ,
У сльозах лице бліде .

10.

Зло епоха наробила ,
Вкрала щастя і чому
Безустанно хуртовина
Все мете в прокляту тьму .

11.

Танок той їй увірветься ,
Ще зустрінуть матері ,
З поля мужності героїв ,
Помолившись на зорі .

шахта , 16 грудня , 42 рік

Л И С Т

1.

Візьму паперу -той білий шмат,
Додому стану листа писать .
Неначе хвилі з глибини моря,
Нахлинуть мрії ті серед горя .

2.

Ген, тоне сонце в млі голубій,
Чи вздріну ще я, о, краю мій,
Мою матусю і рідний дім ,
Де розлучився в роках з усім .

3.

Покинув край свій - квітучий сад,
Чи я вернуся у двір назад ?
Ще хтілось в серці згасити біль,
І помолитись серед могил .

4.

Там квітнуть квіти, шумить трава,
Чиясь сивіє вже голова .
Думками лине матуся в сні ,
Десь син- заблуда на чужині .

5.

Їй так хотілось поговорить ,
Зазнати втіхи в єдину мить .
Я знаю, часто виходить в сад,
Ой, сину, сину, чи довго ждять . ?

6.

З її зажурених очей
Погляне біль, - спурхне з алей,
До моря пташкою летить :
- Верніть дитя моє, верніть ! -

7.

Верніть синочка, моє життя,
Йому чи буде те вороття?
Верніть його у рідний край,
Де так привітно шумить розмай .

8.

О, мамо, серцем я відчув,
Що ти за мене, де б я не був,
Все Богу молишся й сльоза
Там із очей твоїх звиса .

9.

О, як хотів я іще прибути,
Щоб ти припала мені на груди.
Від щастя плакали б так ми,
Забули війни і громи .

10.

О, рідне нене, я ще назад
Вернусь, розквітне вишневий сад .
Хай янгол щастя хоч у сні
До тебе злине з вишини .

- - - - -

шахта 29 червня, 44 рік

П І С Н Я П Р О К О П А Л И Н У

1.

Чи людина шани варта,
Що в житті нічим
Не цікавиться ні трохи
У краю своїм .

2.

А та істина – чимало
Коштує в житті .
Без цікавості у світі
Щастя не знайти .

3.

Нибилиці, поговірки,
Книжникам віддам.
Хочу про усе дізнатись ,
І відчути сам .

4.

На землі існує звичай,
Всяк на свій копил
Навертає небораків,
Вибившись із сил .

5.

А як в формулах абстрактних
Мислення пливе,
То брехнею задушити
Хоче все живе .

6.

Вдарю в струни про подію,
Що в моїх краях
Трапилась цілком недавно,
І стоїть в очах .

7.

Кажуть, думка може стати
В очі тим більмом,
Крізь яке ніяк не вздрієш
Зорі над Дніпром .

8.

Як німак прийшов то – чутка
Впала серед нас .
І ніхто не знав тим толком,
Звідки узялась .

9.

Та селяни не журились ,
Думали : пождем,
Недогарок , певно , згасне
Перед гожим днем .

10.

Пригадав , як то почався
Плюсткіт тих подій .
Метушня і гуркіт бою,
Бомбовозів рій .

11.

Вихор – змій з'явивсь кривавий ,
З Заходу летів .
Думалось – ми дочекались
Вже до кращих днів .

12.

Небеса з аквамарини ,
Злотні пшениці ...
І наказ пішов українцям
На усі кінці .

13.

Говорилось в тім наказі :
- Фюрер є солдат;
Зводить він нову Європу
На німецький лад .

14.

Неодмінно помагаймо
Тим тяжким трудом,
Щоб себе оборонити
Перед новим злом .

15.

У покорі мусим бути ,
Мовчечки робіть .
Бо як ні - петлю накинуть
На горлянку й- квіт .

16.

З поперечок довгих звиснем,
З шибениць, яких
Та німота змайструвала
В метушні - наспіх .

17.

У наказах сповіщалось
Для тубильців - нас,
Що та нація німецька
Вища є від рас .

18.

Українці! Це затямте....-
З поля кожен сніп
Разом з салом нам віддайте,
Нам потрібен хліб .

19.

Терпеливі будьте: повинь
Топить очерет,
А як хвилі не поглинуть ,
То штовхають геть .

20.

... Опинились ви на волі,
Ждали ж ви її..
Ще співатимуть про щастя
З лугу солов'ї .

21.

А народу в пам'ять вбилась
Польща і Москва...
Мов дурман – сприймали села
Гітлера слова .

22.

І хотілося кайдани
З рук і ніг розбить .
Хай же воля засіє
Аж на цілий світ .

23.

Сел і міст українських – зброю
Кидали сини .
З лав червоних утікали,
Досить їм війни .

24.

Обдурив всіх ненажерний
Той німецький райх .
Від зміїної усмішки ,
Зцепенів наш край .

25.

І нацист почав стріляти
В тих, що їх не встиг
Знищити чекіст при втечі ,
Як за Волгу біг .

26.

Ось і день і ніч вагони
Мчаться смерті вслід .
А на них – орел німецький
Свастику держить .

27.

В пазурях тримає міцно,
Сатанинський знак
Квітувало в полі жито,
Красувався мак .

28.

В ті вагони, що від фронту
З дірами повзели,
Навантажували німці
Все що лиш могли .

29.

Везли збіжжя, нафту, сало,
Шкіру й антранцит .
Ті вагони цьокотіли ,
Залишали Схід .

30.

Аж до Альп похмурих мчались ,
Де лежать сніги .
І здригались від ридання
Рейну береги .

31 .

То дівчата наші й хлопці ,
Забрані навек
У неволю – голосили,
Чувся плач і крик .

32.

На роботах у нацистів,
З наших не один,
Проспівав не "Многоліття" ,
А життю " Амінь " .

33 .

От й впізнали ми культуру
" Вищої " із рас .
За знання оті оманні ,
Кривця полилась .

34 .

Боком вилізла Європа
І наука та;
Тож свого тримайся воза –
Мудрість тут проста .

35.

Бо не жарти то кричати
З маком в голові ,
Що мудріші ми на світі
Навіть від ... Москви .

36.

Дурноту магістрів рідних
Вибила з голів
Та реальність повсякденна,
Розпач матерів .

37.

Не один з нас , що під Альпи
В кнехти ті попав ,
Чухав чуба , чом за волю
З зброєю не впав .

38.

Пригадав я, як той поїзд
Все по рельсах – чах.
З того часу – світ пречистий
Пожовтів в очах .

39.

І привидивсь раптом лікар
І халат на нім
Забілів, мов потопає
У суцвітті дім .

40.

І диспансер, де рентгеном
Мед – сестра в красі ,
Просвітила нам легені
В спаласі грози .

41

Від дошки відірватись
Якось не могли...
І в чим мати народила ,

42 .

Скинув поїзд нас у полі ,
Де бараків ряд ;
Паркани з колючим дротом ,
Патрулі стоять .

43 .

А уранці всіх погнали
Під холодний душ .
З баняків сьорбнули зупи , -
До роботи - руш ! .

44 .

Стрижень , стовбур , штрек з копрами ,
Вкравись в лексікон .
Нас в копалину пригнали ,
Геть прогнати сон .

45 .

Поташу було там гори ,
В шахті , у дворі ,
І компресори гуділи ,
Де стоять копри .

46 .

Без вогнів стояв будинок
Електричний там ;
У пристовбурнім дворищі
Соли зводивсь храм .

47 .

В порожнину вертикальну
Опускався ліфт .
І у ньому ми летіли
Аж до надр землі .

Нам не дали і в неділю
 В гості десь піти,
 А загнали українців
 Всіх поза дроти .

49.

Ось як нам було у райху,
 На чужій землі .
 Хлопці слізьми умивались ,
 В пеклі бо були .

50.

Тож потрапили в неволю –
 Гіршої – нема .
 Ти працєю, як раб, в копальні ,
 Лягер то – тюрма .

51.

Був Василь там із Яремча,
 Плакав гірко він .
 Кинув двір, батьків стареньких,
 Тишу яворин .

52.

Говорила йому неня :
 – В пастку ти не їдь .
 В тій Німеччині зазнаеш
 Сотні нових бід .

53.

Хто ж маржинку нам догляне
 В полонинці тій,
 Де сопілка твоя грала,
 Гув бджолиний рій .

54.

Чи тобі набридла бриндза,
 Мукання корів ?
 Вже дівча – ота Марічка,
 Жде від нас – сватів .

55.

В неї посаг – чорні брови,
Серце золоте .
Все в садку її дівочим
Радує й цвіте .

56.

І в батьків її – тих гадзів ,
Повно є добра .
Ми весілля хлібом – сіллю
Стрінем край двора -

57.

І журились Василько часто,
Згадував свій край .
Снилася йому Марічка,
Що ішла на плай .

58.

Чи зустрінеється ще з нею,
Чи цей смуток свій,
Ще смерекам він розкаже
На сопільці тій .

59 .

... І лежма на нарах мулких,
Кожен виливав
Скаргу ту ,... і так дорання,
Поки засипав .

60 .

І жили ми всі в надії
Перебуть біду...
Зацвітуть ще груші й сливи
В рідному саду .

61.

Тож нема чого в чужинців
Ласки відзискать,
Бо вони — не мають серця
До синів з Карпат .

62.

Кажуть: ми є дикі люди,
Треба нас учить,
Набиратися культури
І збагнути світ .

63.

Дорікали: " Ви- татари,
Недоріки, тля ..
Вами і орать і сіять ,
Вгноїти поля . "

64.

У поташевій тій шахті
Змеркла юнь моя.
Ніби раб у Сіракузах,
Працював так я .

65.

Нас вівчарками цькували,
Гнали , як женуть
На убій бичків чималих,
Що чимдужч ревуть .

66.

.. От і вербну я неділю
Нині пригадав;
Сяє радість в Україні
Серед квітних трав .

67.

Люд до церкви йде урочо,
Газди в киптарях
І дівчатках в красних гунях
Йдуть в вінках на шлях .

68.

А ми тяжко наробились,
Всіх нас – під замок;
Видали гнилої брукви,
Бриндзи ще шматок .

69.

Тим харчем – могли вдавитись,
Стали спочивать,
В мріях - думах полетіли
До своїх Карпат .

70.

А уранці ледь зірниця
Глянула у двір.
Нас вже вигнав на роботу
Той німецький звір .

71.

І ота гадюча лайка
По подвір'ю чуть :
" Лось ! Махт арбайт , раус , шайзе ,
Бо вам всім - капут . "

72.

І ніхто не заступився
За нужденних нас .
З оченят в нас не в одного
Та журба лилась .

73.

У пащеку шахти лізли,
Їв нам очі дим .
Ми , як суслики пищали
У забої тім .

74.

І на гору піднімались
Вже після труда ,
І здавалось : безнастанку
Ле на нас вода .

І були ми баб'яками
 На поверхні знов.
 Тож в степу із нір вологих
 Зорять до дібров .

76.

Оглядають світ чудесний
 В подихах весни...
 ... Тільки дріт той був колючий
 В нашому вікні .

77.

І весни ми не раділи,
 Дивлячись, як ген
 До Карпат летіли гуси,
 Воскресали день .

78.

Снилась мати - Україна,
 В співах солов'їв,
 І смачна вечеря вдома,
 І дівочий спів .

79.

Снилась рідна полонина,
 З квіттям оберіг.
 Де заснув над ранок місяць
 Під совиний сміх .

80.

Нам наказ: лопати взяти,
 І згрібати сіль.
 На підстанції в тунелі,
 Пересилить біль .

81.

Забувати мусим рідних
 І своїх дівчат .
 Треба тридцять тих вагонів,
 З сіллю відіслать .

82.

Пригрозили : " як за зміну
Зменшим норму ту ,
То в концтаборі кортати
Нам оту біду .

83.

Після зміни нас у лазню
Гнали, як бичків
На ту бойню, щоби зміли
Бруд і сто потів .

84.

Знову вранці , легко вбраним,
Нам подали кліть .
Ті поташеві кристали
Нам затьмили світ .

85 .

Попередили : " не можна
Щось з шерсті вбирать,
Бо у шахті висне спека,
Не зникає чад .

86.

І здавалось , що в безодні ,
Світові на зло,
Сто чортів справлять весілля
З відьмами зійшлося .

87.

А що ліфта термосило
І гойдало, мов
В гнівним морі пароплава,
Що на дно пішов .

88.

В диким танці чувся регіт
Нечестивих сил,
Ті ревли, в гармати били,
Від чужих могил .

І здавалось нам , бездольним ,
 Ту спинивши кліть ,
 Що потрапили зненацька
 Ми на другий світ .

90.

Вентилятори що дули
 На кінці усі ,
 Заглушали ту розмову ,
 Різні голоси .

91.

І були вони , як звірі ,
 Що ревуть , аж ліс
 Ввесь здригається від реву ,
 Котить бурю скрізь .

92.

Ми в тунель страшний попали ,
 Колія була
 Там прокладена ; від струсу ,
 Наче дзвін – гула .

93.

На підстанції – потвора
 Блискала в вогнях ;
 Жар пашить з нутра страшного ,
 Іскри шле на шлях .

94.

Ми на той підземний поїзд
 Всілись ; геть помчавсь
 Він – примара електрична
 Ніби дідько гнавсь .

95.

І замигали у мряці
 Станції і враз
 Зупинивсь , і нам – "виходить ! -"
 Був такий наказ .

96.

Наказали : " у роботі
Не стирати піт . . . , "
Сіль поташеву в вагони
Насипати й квіт ..

97.

Вагонетки там здавались ,
Ніби в цирку в нас
Акробати , бо до соли
Нагинались враз .

98.

І наповнені вже нею ,
Геть зникали в млі .
Замість них - порожні знову
З мороку повзли .

99 .

І гадюкою той кабель
Чорною угнувсь ,
Як буравила машина
Соляну стіну .

100 .

І здавалось : жінки Лота
Постать вироста ,
Від соляного прямує,
Довгого стовпа .

101

І привидилось : гукає
Чоловіка : " глянь ,
Як Содом в гріхах палає
В променисту рань " -

102 .

Цілий день ми від світання ,
Позабувши біль ,
Навантажували в поті
Ту безбарвну сіль .

Лот - біблійна постать; жінка його
перетворилась в соляний стовп .

180

103.

Не було й хвилини часу
Розігнуть спину...
Нам ніколи не забути
Соляну стіну .

104.

Інших – німці научили ,
Як той динаміт
Закладати , щоб здригнувся
Від прокляття світ .

105.

Щоб стіну з кристалів соли
Вибух знищить встиг ,
А ми вибрались щасливо
З надр підземних тих .

106.

Щоб ніхто з нас не оглухнув ,
В штольні не осліп .
Бо ті вибухи лунали
Безкінечність діб .

107 .

На шматки кололи мозок
Гуки ті страшні .
Пекло те страшне у шахті
Випало мені .

108 .

Думалось , що десь на фронті ,
Легша смерть сливе ,
Ніж отут попід землею ,
Де мовчить – живе .

109 .

Тут немає ні садочку ,
Ані зірок тих ,
Що закоханим світили
Від гучних доріг .

110 .

І було кругом повітря,
Ніби у ґруні,
Думали : що нас задушить
В проклятуші дні .

111.

І зробилися обличчя
В нас , як та стіна
Із поташевих кристалів ,
І чия вина .?

112.

Нас запхнули попід землю ,
Звідки не один
Не вернеться зачерпнути
Пах із полонин .

113.

Отака нам доля впала ,
На чужий землі .
Все працєю , без відпочинку ,
У кромішній млі .

114.

Сто потів зійшло із хлопців ,
А були вони
Хліборобів – гречкосіїв
Витязі – сини .

115.

Більшість – в серденьку Карпати
Свято бережуть ,
Бо з дитинства збили ноги ,
Де Дністер і Прут .

116.

З Коломиї були хлопці ,
З Чути , Кременця...
Тільки лихові в копальні
Не було кінця .

117.

Кров у них текла завзята
Предків бойових,
Запорожців кров – не рабська
Тих, що край доріг

118.

Ті Богданові знамена
Піднімали скрізь;
З перемогою вертались
До своїх узлісь .

119.

З перемогою вертались
Ген з-під Жовтих Вод .
Щоб наш нарід український
Не зазнав скорбот .

120.

Не зазнав неволі знову
На своїй землі
І світила електричка
Хлопцям із імлі .

121 .

Ремінця з них кожен стиснув ,
І безсила лють
Все ество те охопила , -
Німцю хай капут !

122 .

Він в неволю, в рабство вивіз
Український цвіт .
Щоб під Альпами за нами
Той загинув слід .

123.

Щоб ніколи світу й сонця
Не уздріли ми,
І зірниця в Україні
Не зійшла з пільми .

124.

Так колись , як перемогу
Цар Петро здобув
Над Мазепою і шведом ,
Він то не забув

125.

Не лише спалить Батурин
З дітками всіма;
Хтів , щоб сторона козацька
Стала враз – німа .

126.

І розп'яв він запорожців
Помахом руки;
Їхніх діток – на роботи
Вивіз – на тяжкі .

127.

Край фінляндської затоки
Кат той загатив,
Українцями болота
Серед хмурих днів .

128.

Так і виросла столиця
На людських кістках .
Щоб забули ми про волю ,
Про козацький стяг .

129.

І наслідував тиранів
З Півночі отих,
Гітлер з німцями дурними,
Нам на горі й сміх .

130.

У двадцятому столітті
Тих рабів шукать
Вибрався не до Замбезі,
А до гір - Карпат .

131.

І заховав нас попід землю,
В Україні люд -
У тих петлях захитався,
Хай йому - капут !

132.

Хай йому отих сто бісів,
Чорна сила - згинь !
Щоб уздріли ми , нарешті,
Ватру полонин .

133.

Щоб ця сіль, яка роз'їла
Нам в скорботі грудь,
Очі виїла в тиранів,
Їм на - забудь .

134.

Ми зостанемось живими,
І до гір Карпат,
В Україну повернемось ,
Чуеш , чорний гад !

135 .

Згине недруг ненависний,
Згине, пропаде.
Ми зустрінемо ще сонце,
Що рікою йде .

136 .

Йде Дніпром, пливе Дунаєм,
В Черемоші , ген
Аж виблискує у хвилях,
І підводить день .

137 .

Зустріча той день і бойко
І гуцул старий,
Знають , що сини вернуться,
Виграють двобій .

138 .

Щоб не знали ми копалень
Все по чужинах.
Щоб без страху рідні діти
Йшли собі на шлях .

139 .

Ще свободу на прапорах
Принесемо в дім.
Щоби нас минало горе
У краю своїм .

140 .

Слава рідному народу,
І вогню з вершин .
І нам – слава- проспіваеть,
І при цім : " Амінъ ."

РОЗДІЛ У.

ДАРУНКИ ОСЕНИ

Л И С Т К И З Ж И Т Т Е П И С У

Інколи в житті складаються обставини, що треба довести до широкого загалу про свій пройдений шлях.

В таку пору, шановні читачі, назріває думка, що будить спомини минулих років. Потроху починає ворушитися в схронах мого мозку, і вилітає новонародженим метеликом в барвистий і широкий світ.

Дивлячись на неї - я зачарований її милозвучністю, вирушаю стежками свого дитинства і своєї бурхливої молодості.

Може б ніколи не існувала моя актуальна творчість, зі всіма її злободенними проблемами, якби я тим цікавим метеликом, не спурхнув у цей стодзвінний світ.

Таке диво трапилося другого червня, 1914 року, в подільському селі Лисичинцях, що належить до Збаражського повіту на Тарнопільщині.

Батька мого звали Якимом, а матір Марією.

З дитинства красу для своїх пісень я запозичив від подільської природи; милозвучність - від співучих птахів, а силу для творчості - брав від грому та блискавиць, що краляли хмари в насупленому небі.

Гей, хіба можна забути наш сердешний, убогий люд, що вічно мріяв про достаток, а

найголовніше-бути господарем у власній хаті .

Хіба хто з нас зміг позбутися потаємних мрій про волю та про власний, повний любови і добробуту куток ?

Туга за нездійсненим щастям, туга бути людиною на власній землі, була і залишилася притаманною для нас всіх в Україні .

Запам'яталися мені селянські чепурні хатки по цілому Поділлю, а біля них- повітки, хліви, стодоли, сажі, стіжки сіна та околоту. Вкарбувались навіки в пам'ять сме-реки разом з незабутніми буками, вербами та осокорами .

Хіба можна забути нашого бузька, що мостив на клуні чи хаті своє з ломаччя гніздо. В ньому цьокотів своїй дзюбатій подрузі про тиху радість і вічне блаженство .

Мою свідомість розбуджував його вільний лет, коли відірвавшись від рідного гнізда, він високо плив у безхмарному небі .

В тому граційному леті була якась таїна урочистості, що жила з блаженною святістю.

Я, маленький хлопчина, заздрило йому, що він може хоч жабу на багнистому озері спіймати собі на вечерю, коли ж мені доведеться голодному спати лягати .

Це тому, що в нашому домі, як і в інших селянських дворах, того насущого хліба насправді бракувало .

Це все дякуючи великим податкам ворожої окупаційної влади та різним військовим частинам, що проходячи повз галицькі села, грабували селян .

Щодо моїх батьків, глибоко віруючих в Ісуса Христа, - то їхні статки-маєтки склалися з одного з половиною морга поля та клаття присадибної ділянки-городу .

На тому городі, моя мати, на ймення Марія, поралася зрання до пізньої ночі: сіяла моркву, огірки, садила картоплю ...

Мій щиросердешний батько Яким, не зважаючи на тяжке життя, був добрим ремісником. Він працював при різних будовах гарячої літньої пори. Ті підробітки й допомагали родині зводити кінці з кінцями, а також мати деякий запас хліба на зиму .

А так, як мій батько, був самовідданий і мужній своєю волею, то не боявся виїздати на сезонні роботи аж у Німеччину .

Перебуваючи в своїх околицях, він декілька років служив у місцевого аптекаря . Той аптекар, крім полицок та шаховок, повних всіляких медикаментів, ще мав власну пасіку, яку доручив доглядати моему батькові .

Це й домогло Якимові, крім досвіду в торгівлі, ще навчитися бджільництва .
Повернувшись до рідного села, він спромігся

відчинити власну крамницю . Над тією лавкою красувалась бляшана вівіска : " Торгівля мі - шаних товарів . " Поталанило йому з тією крамницею лише тому , що він в Збаражі мав деякі зв'язки з місцевими купцями .

Ті кредити гендлярів допомогли йому поставити торгівлю на високий рівень . Тому то й не дивина , що батько за свою мурав'їну працю , як винагороду , мав добрий зиск .

За ті вторги , батько незабаром побудував собі в Лисичинцях найкращу на селі хату .

Будинок мав велике і світле приміщення для крамниці ; крім того в ньому були високі , соняшні покої для родини , при хаті був склад для товарів , а в нижній частині будинку , розмістилася добре зацементована пивниця - льох .

Будучи відданим торговельній справі , мій батько почав добре заробляти . Такого успіху в торгівлі ще ніхто з наших односельців не мав . Щоб даремно не марнувати сил - почав ще займатись бджільництвом .

Крамниця та пасіка зробила нашу родину заможньою .

Але з відчуттям певності в своїх силах та хвилиної радості , ми й не підозрівали , що надходить час великих розчарувань .

На наше велике нещастя , вибухла перша

світова війна. А так, як наше село лежало всього на всього декілька кілометрів від фронту, то незабаром в Лисичанцях з'явилися російські солдати.

Ті вояки в першу чергу розбили двері до нашої крамниці і пограбували її дочиста. Сумного кінця дочекалась і наша пасіка, яку, в шуканні меду, ті москалі знищили до останнього вулика.

Наче у сні стояла ціла родина, бо не вірила своїми очима, що увесь чесний доробок багатьох безсонних ночей - пішов нізашо.

Ми ж zostалися на цьому світі роздягнутими, босими та голодними. Лишилися нам лише порожні стіни будинку, де в комині тоскно, мов приблудний пес, завивав морозний вітер.

Вже, коли після прогри визвольних змагань, коли ті наші околиці загарбала собі Польща, з Америки до села повернулось чимало емігрантів. Один з таких поворотців купив наш порожній будинок з цілим обійстям.

За виручені за хату гроші, ми, що не раз нуждою та горем биті, придбали аж п'ять моргів лісу.

Ціла родина починає випалювати і корчувати ліс, з тим, щоб побудувати на осонні собі оселю.

Ще коли ми жили в Лисичанцях, то я, маленький Володько, почав відвідувати народню школу. На той час моя голова була, як та коштовна, оздоблена перлами, скринька, в якій жила моя пам'ять і яку я відкривав таємним ключем набутих знань.

Зафіксувала вона, мов на кінострічці, не лише бачене і почуте, а й роздмухувала в моїй душі животворний вогонь, який не погасає і нині.

Запам'ятався мені на ціле життя сільський вчитель, Іван Юцишин. Підготовляв він, мене, як здібного учня, до четвертої гімназійної класи.

Коли поляк-директор гімназії запитав мене: "Хто ти є?" - то я сміливо відповів: - українець...-

Після такого відвертого признання, двері для мене в гімназію назавжди зачинилися.

Була ще в ті часи одинока українська гімназія в Тернополі. Але так далеко мене не хотіли з дому пускати; крім того, ми на ту науку не мали грошей.

Я гірко нарікав на свою долю, бо лишився без науки, ніби той сліпий старець без повадиря на розгрозній дорозі.

Все ж жадоба до освіти перемогла.

Місцевість, де ми побудувалися, називалася

Хутір Діброва. Там одного разу я дізнаюся: на хуторі Добромірці знаходиться читальня Просвіти. Іду туди пішки і записуюся в члени.

З тієї бібліотеки-читальні я почав регулярно позичати книжки. Читав я багато і майже напам'ять знав "Кобзаря", твори Івана Франка та Лесі Українки.

Люди, бачачи, що я люблю і шаную книжку, вибирають мене бібліотекарем.

В скорому часі навчився зшивати і опра-вляти книжки в міцні палятурки.

Одного разу в ту хату-читальню навідався один з українців, що на той час служив в ранзі майора при польському війську. То був рідний брат пані Марійки Х. яка мене з ним познайомила. Майор називався Грицьком, мав вчену ступінь доктора філософії. Вчився він на університетах Кракова, Чехії та Голандії.

Віднісся майор до мене доброзичливо, хоч ані станом, ані роками, я не міг бути йому рівнею. Пан доктор Грицько увів мене в товариство культурних та високоосвічених земляків. І так з безкінечних зустрічей, дискусій, розмов, між нами зродилось взаємне довір'я.

Пригадую собі, як на Куминій Долині у сосновому яру, горіла для мене перша пластова ватра. Там я пройшов нараз вишкіл на ступені: "розказ, наказ, острога.."

Одного разу майор Грицько промовив таке : "Ти знаєш, Володьо, тож пам"ятай і мовчи . Бо наші поневолювачі - ляхи, заборонили навіть таку гуманну організацію, як Пласт ... - "

Той мирний і незабутній час проіснував для мене недовго .

Над світом зднялася пожежа другої світо - вої війни .

А вже після закінчення тієї страшної баталії, я опинився в депівському таборі " Сомме - Касерне " Аугзбурзі ./Боварія /.

Крім мене там під Альпами знайшли собі при - тулок тисячі таких нужденних земляків .

Прийшовши трохи до себе, я почав наполегливо вчитися, спочатку на філософському відділі Українського Вільного Університету, а коли той відділ переноситься до Мюнхену, я поступаю на курси торговельної школи, яку з успіхом і закінчую .

Після одержання диплому, починається наша нова еміграція за океан .

Я також вирушаю в невідому дорогу через море і щасливо прибуваю кораблем до Сполучених Штатів Америки . Тут довелося мені працювати фізично, а також випити повну тієї гіркоти, що призначена для новоприбулого українця .

Все ж я і тут не падаю духом і вже заочно, закінчую з успіхом чікагзький технічний ка -

ледж і стаю фахівцем архітектурної та будівельної справи .

В Америці мені пощастило знайти собі вірного друга в особі Володимира Лучканя .

Розмовляючи з ним на різні теми , в нас виникла ідея створення місцевих клітин Пласту в Гатфорді .

.. На ту поляну в Раквіллі , привітати нас з успіхом , приїхав покійний старшина Пласту , проф. Северин Левицький - " Сірий Лев " .

Між нами відразу нав'язалися дружні і приятні відносини . Ті з ним задушевні розмови залишилися дорогими і незабутніми на ціле моє життя . На прощання " Сірий Лев " сказав мені :

- Володимире ! Ми з тобою стрілися вперше і , думаю , востаннє . Відчуваю цілим своїм еством , що мені скоро доведеться відійти на вічну ватру . Ти ще молодий , тож пам'ятай , що наше завдання , виховників української молоді , дуже тяжке . На нашій дорозі режуть непередбачені труднощі і той шлях усіяний тернами ...

Щодо тебе , Володьо , особисто , то ти хоч й не переходив усіх ступенів пластового вишколу , як цього вимагають пластові закони , та все ж дякуючи твоїм ідейним наставленням , я тебе утверджую в званні сеньйора Пласту . А на пам'ятку від мене , я тобі , друже , дарую пластове ім'я " Беркут " .

На жаль , відзначити такий урочистий мо-

мент я не зможу, за браком часу, - то це о -
свячення я виконаю негайно ..."

Слухаючи " Сірого Лева " я не ймав віри,
чи це насправді він говорить, а чи мені на -
снився якийсь нереальний , химерний сон .

То було вперше і ввостаннє, як я його ба -
чив, бо його пророкування ствердилось : за
короткий час, він дійсно відійшов на ту ві -
чну ватру ...

Не знаю й нині, чому я тоді був надзви -
чайно зворушений ; на його мову, міг лише про -
мовити : - Так, буду ...-

Перед своєю смертю проф. Северин Левиць -
кий встиг мені надіслати поштівку; повідо -
млялося в ній про затвердження мене в сень -
йорах .

Ще з юнацьких днів в мене виникнуло пів -
свідоме бажання складати вірші .

Ніби ті кетяги калини, що дозріває на за -
пашному лузі під лагідним промінням сонця,
так в тайниках-схронах моєї душі, дозрівали
різні емоції ; відгукувалися схвильованими
струнами моїх дитячих, чистих, як сльоза немо -
вляти, росяних світанків .

З відчуттям власних, життєвих сил, осми -
сливши душею розмаїті події, я ненароком то -
ркнувся тих приспаних струн і вони забреніли
несміло в моїм бентежному серці .

Вслухаючись у те звучання, я ясно бачив своєю уявою дорогі та рідні постаті моїх односельців. В одних, обпалені сонцем обличчя, були повні сміху і радості, а в інших - відбилося журба та горе. Ще в третіх, як я помітив, світилася в очах невловима жага, подібна до лету казкової Жар - Птиці, що серед мороку ночі розгублює своє золоте пір'я.

О, як я радів, коли ніби човен по хвилях, пливли з моєї душі рядки невловимих пісень, і я, вслухаючись в ті мелодії серця, бажав всім своїм людям любові і щастя.

З дитинства Всевишній нагородив мене зорвою пам'яттю і дякуючи йому, я міг легко багато чого запам'ятати.

Виношував я мотиви своїх пісень, як то жінка виношує в утробі свою ще ненароджену дитину.

Ті мої діти - пісні плакали дрібним дощем, голосили в хуртовині, співали з дівчиною над гірським потоком і розкладали чабанську ватру в зеленій полонині.

Ті пісні, народжені із звуків живої природи, вже в іншій формі входили в мою пам'ять, лишали там краплинки гордоців і щастя; робили мою особу творцем великих подій.

Ніби грилянда нев'янучих квітів, так у мені переплелися різні психічні почуття.

Я очима власного , наболілого серця, сприйняв трагізм нашого часу разом з героїкою рідного українського народу .

Насамперед трагізм моєї власної долі брешить у моїх піснях, для яких я намагався знайти такі вислови душі , які б були зрозумілі і притаманні для масового читача і кликали молоде покоління до героїчних подвигів .

В моїм серці завжди цвіла, кохалася, переживала, катувалася, вмирала і воскресала ціла українська нація .

Може не все те, що мені вдалося створити є яскравим і захоплюючим . Але хіба можна будь - якими іншими акордами душі передати біль і відчай власного народу ?

Ось чому моя власна трагедія тісно переплетена з героїкою і лихоліттям в далекому минулому і в теперішнім житті .

Торкаючись концепції власних задумів, тієї композиції творів, я можу сказати, що все те, що можна було узгодити в елементі творчого піднесення та горіння, я таки намагався досягнути .

На мою творчість найбільше вплинула народня пісня, що подібна своїми барвами на розквітлий весною сад .

Найбільше мені хотілося на палітру вла -

сних пісень покласти фарби соняшнього дня ;
в такий день, радувалась моя душа, мов побу-
вала на найбільшому святі .

В таку пору, на дні мого ества, лунала
трембіта і сопілка чабана, шуміли в моїх очах
смеречини Карпат і греміла в барвистих шумах
в бурхливих потоках гірська ріка .

Я уявляю своє життя, як ту незрадливу
любов, в якій відгукувалась у соняшнім гомо-
ні весна .

На своїй життєвий дорозі довелось мені
стрічати братів та сестер- селян і селянок,
ремісників Львова, нафтовиків Борислава, сту-
дентів, військовиків, лікарів та інших, що
вливали мені надхнення для творчості і служи-
ли мені тим джерелом наснаги , з якого я
втішував свою спрагу .

Тематикою для моїх поезій також служили
випадкові зустрічі, прочитані книжки і на
все це я мав свій устійнений погляд .

Пригадую, коли я вирушав з хутора в да -
леку дорогу, то всі свої рукописи поезій, по-
клав дбайливо у велику з-під огірків бочку,
вкупи з книжками; ту бочку в хліви старанно
закопав .

Моя бідна матір, хай їй буде царство не -
бесне, перед своєю смертю, встигла ще мені
подати таку вістку :

Ковпак відступав з Волині і в нас на хуторі був бій . В наш хлів потрапило стрільно і поцілило якраз в те місце, де були в бочці закопані твої рукописи . Хлів разом з бочкою від вибуху, злетів в повітря , і навіть тих клепок не вдалося розшукати....”

З того трагічного часу минуло безліч років .Здається мені, що я ось сиджу над рікою Вічності .Хвили , що рівномірно плинуть, торкають струни мого живого і палкого серця і воно , як той лебідь , ячить .

В такт плину тих хвиль, моя душа звучить багатогранними акордами .

На березі тієї ріки Вічності ростуть знайомі мені ще з дитинства дерева: смереки, буки , ясени, красується з калиною горобина . Віє легкий вітерець подібний до того травневого зефіра, що проводжав мене колись з глухого подільського хутора в світи .

Все це живе і реальне, пов’язане теплими і журливими споминами і є тією тривкою основою, що творить калиновий міст між всіма нами . Здається мені, що до хвиль тієї ріки Вічності, з пасіки мого доброго батька, Якіма, прилітають роботящі бджоли, збираючи з духм’яних квіток солодкий нектар .

Прокружлявши наді мною, і обцілувавши пахучі зела, вони зникають у соняшному гомоні, і те золоте проміння дзвенить з небес, як те безсмерття мого народу і лине величною симфонією від гречок та пшеничних піль рідного мого Поділля .

травень , 1977 рік

П Р О Д Р У Ж Б У

Дорогі друзі і подруги, пластуни і пластунки, сеньйори " орликівці " з гуртка " Крилатих " .

Дозвольте мені біля нашої традиційної пластунської ватри промовити до Вас .

Так, як ялинка на Різдво є символом народження правди і любови, так само і це розкладене багаття є символом нашого празелітства, що поклало тривкі основи нашої негасимої дружби .

Так само, як у Свят-вечір ми сідаємо до столу цілою родиною, так само ми спільно зібралися довкола вогнища, як одна велика родина .

Цією небуденною врочистістю ми започатковуємо нашу працю, що творить нев"янучий і нерозривний вінок; в нього вплетені живі квіти з назвою солідарності, обов"язку та дружби .

Дорогі друзі та подруги !

Цей наш пластовий курінь, як вам відомо, носить ім"я Григора Орлика .

Григор Орлик народився в Батурині в році 1702 і був сином Пилипа Орлика, відомого своєю непримиренною боротьбою за волю і права українського народу .

Григор Орлик мав славетного хрищеного батька, а саме гетьмана Івана Мазепу .

Григору-немовляткові випала неабияка честь мати

за хрищеного батька гетьмана цілої України .

Щодо Пилипа Орлика , то він рахувався генера - льним писарем при дворі Мазепи і йому гетьман до - віряв найтаємні свої пляни , а саме , як українському народові вирватися на волю з - під мо - сковської кормиги .

Після поразки шведів Карла XII та військ са - мого гетьмана , Григор Орлик разом з батьком та Іваном Мазепою , перейшли турецький кордон в Бен - дерах . Там старий гетьман , не перенівши зруйнуван - ня москалями своєї столиці Батурина та шведської поразки під Полтавою , помирає в 1710 році .

На місце небіжчика , старшина гетьманського двору , вибирає одногolosно гетьманом всія України , Пилипа Орлика .

Між часі , молодий Григор припав до душі шве - дському королеві , Карлу XII ; король надсилає йо - го вчитися до найславетнішого на той час на цілу Европу , люндського університету ; той учбовий ви - сокий заклад молодий Орлик закінчує з великим успі - хом в 1720 році .

З Швеції Григор разом з батьком переїздить до Парижу .

У Франції батько з сином розгортають величе - зну працю , з метою виробити опінію цілої Європи яка віднеслася б прихильно до справи визволення України з - під московського ярма .

Між іншим , вже на той час , козацька держава мала найдемократичнішу і найгуманішу конституцію .

Син Григор допомагає своєму батькові перекладати його працю " Вивід прав України " на всі головніші

на той час мови світу .

В основі цієї праці виведена українська нація з правом на самостійність, з правом бути вільною і незалежною державою .

Син і батько здобули велику прихильність серед двору французького короля .

Ціла діяльність на той час мазепинців була спрямована проти загарбницької політики російського царя .

Прихильники Мазепи своїми волелюбими ідеями зрушили питання самостійності України з мертвої точки.

Майже усі держави тодішньої Європи ставили вимогу звільнити українські землі .

Той увесь московський гнів відразу обрушився на голови батька та сина Орликів; не раз їм царські шпигуни погрожували смертю .

Але ті залякування не зломали хоробрих патріотів своєї рідної Батьківщини . Вони й надалі працювали на користь визволення України .

Після смерти батька, син Григор в 1744 році проявляє подивогідну хоробрість в лавах французів . Тоді Франція воювала з ворожою Прусією і Григор, як полковник французької армії, приймає участь у найжорстокіших баталіях .

В той же майже період він одружується з панною Луїзою Оленою де Боне де Дентьєвіль, що належала до королівського роду .

Після одруження – ще більше працює для добра і волі України .

Будучи вже в чині генерала - поручика, він в бою проти пруської армії під Мінденом над Рени, був тяжко поранений.

14 листопада 1759 року його вже не стало.

Його смерть була найтяжчою втратою для розсіяних по світу мазепинців.

Григор Орлик, як наш патрон, наділив юнацькі серця незгасимою іскрою завзяття.

Ватра, запалена на вершинах духа, освітлює нам дорогу, по якій ми мусимо пройти, склавши на вітвар вітчизни свої найкоштовніші дари.

Поспішаймо на допомогу матері - Вітчизни, щоб в начорніші для неї дні, порадувати її нашими досягненнями на чужині.

Сьгодні в світі вирує стихія демократичних ідей; вони в недалекому майбутньому принесуть свої позитивні наслідки.

Зміниться людська думка на краще і в ту грядучу пору, ми з гордістю піднесемо свої голови і скажемо: "Панове, це ми були першими предтечами цих великих, вселюдських і свободолюбних ідей."

Ідея свободи горіла завжди в українських серцях і не згасала в найжорстокішу бурю безпросвітньої ночі.

Наші батьки, несучи нас на руках, вирушили в далеку і незнану дорогу, так само, як колись запорожці за Дунай, після зруйнування Катериною Другою Запорожської Січі.

Їх наснажував той самий святий вогонь, залишений на дні їхніх сердець далекими

пращурами . Той святий вогонь є вічним і непогасним . Бо він спочатку виник на пожарищах прадідівських хат, в час, як на рідну землю сунули ворожі навали .

Між іншим, наші далекі предки- скити, відступаючи дві тисячі п'ятсот років тому перед когортами перського царя Дарія, спалили своє рідне місто Долонь, що красувалося на узгір'ях Славути . І той вогонь перемоги, що наснажив їхні серця подолати ворога, ті наші далекі предки- степовики хоч забрали з собою на той світ - все ж лишили в теплій золі незгасаючи іскри, які отак з покоління в покоління запалили і наші серця до подвигів на блага Вітчизни .

Гриючись коло розкладеного багаття, ті пращури були озброєні знаннями вічності . Вони знали про небо і про загробне життя, яке вони звали Навь .

А так, як вони були високо моральними людьми, то знали і розуміли правопорядок всіх речей в космосі і в родині і називали той правопорядок Правь/Правом/.

Те що вони могли бачити і відчутти, тобто різні радості і невдачі, любов, тугу, земну суєту, називали те бачене - Явом/ З'явою / Знали, що земля звисає в космосі з золотої галузки і є круглою кулею .

А зорі, що мигають серед оксамиту чорної ночі, є ніщо іншим, як душами їхніх дідів та

прадідів, що відійшли до вирію .

Були впевнені, що після смерти вони полинуть до Навь/ нав"я/ , тоб- то відійдуть до потустороннього світу, який по їхньому розумінні знаходиться на небі .

Мой дорогі ! Ви бачите сам, що так само, як і тоді, боротьба відбувається і нині між Прав"ю/ правопорядком і мораллю / та Яв"ю/ що втілює швидкоминуче в нашому земному існуванні .

Оту творчу силу, той вічний божественний вогонь ми унаслідували від наших далеких пращурів, з тим, щоб передати його наступним поколінням.

А покищо ті наші предки, втілившись в зірки, споглядають на нас; радуються, а також переживають наші земні невдачі .

Оце і є той ідеал вічності української людини, що наснажує і кличе нас до перемоги .

Тому ідеалові й посвятив своє геройське життя наш улюблений і незабутній патрон, Григор Орлик .

Скоб !

Соняшна Поляна, 1952 рік.

Навь, Правь і Явь- осмислення троїстності людського буття взято з нашого дохристиянського літопису " Влес- книга" .

РІДНЕ СЛОВО В АСПЕКТІ

ЧУЖИХ КУЛЬТУР

Дорогі друзі, юнаки та юначки, в першу чергу звертаюся до Вас словами О. Олеся :

" На вас завязаті юніки,
Борці за волю України,
Кладу найкращі думки,
Мої сподіванки єдині .."

В своїй українській історії ми мали чимало світлих імен .

Для прикладу назву хоч ім'я княгині Ольги . В дев'ятому столітті вона керувала державою. В християнському світі її називають святою .

Про неї ви довідаєтесь, в першу чергу, в українських книгах .

Той хто не цікавиться рідною книгою, не може знати про світлі та трагічні постаті наших найкращих синів та дочок .

Хочу перед вами висвітлити деякі постаті . Микола Хвильовий / Фітільов / - народився в 1893 році в бідній родині . Власною працею над собою, здобуває чималі знання, а маючи неабиякий хист, вибивається з часом на одного з найкращих українських прозаїків .

До реалістичної прози своїх творів, він про-

йшов крізь романтичний та символістичний світ свого думання.

Подарував українському читачеві такі ше - дерви, як публістичні памфлети " Камо градеші ", " Думки проти течії " / 1926 рік /

Микола Хвильовий зрозумів, що в черво - ній імперії нема місця для України . Тому то він і кидає клич : " Геть від Москви " .

Пише свої протестаційні твори : " Мати і Я ", " Вальдшнепи ", за які московські окупанти ста - влять його під суд .

В знак протесту московської сваволі, він 43 року кінчає своє життя самогубством .

Хочу Вам сказати декілька слів про Івана Вишенського . / 1550 - 1620 / .

Народився він в Судовій Вишні / Галичина / і хоч йому не судилось закінчити будь - який університет, все ж ті високі знання Іван Вишенський здобуває самотужки .

Найбільше його приваблювала література . Нас і сьогодні хвилюють його " Послання " з Афонського монастиря, де він на тридцятому році життя прийняв схиму .

Там в Греції на Афоні, Іван Вишенський пише свої " послання " в Україну до своїх зе - мляків .

Він і сам рветься серцем в своїх рідні краї, і вже в 1608 році його зустрічаємо у Львові .

Будучи великим і чуйним мислителем волі, розходитьсЯ в деяких поглядах з Львівським Братством, властиво з його зажерливою верхівкою і мандрує до Унівського монастиря, а звідтіля переходить за намовою засновника Манявського Скиту Йови Княгинецького, туди.

Особливо Вишенський нападав на так званих перекинчиків землі української і многозначуще доводив, що сам Господь Бог покарає їх за негідні вчинки супроти віри і власного народу.

Не дивлячись, що зелений вітер карпатських полонин заносив до його убогої келії білі пелюстки вишневого цвіту рідної землі, він приймає рішення повернутися до Афонського монастиря.

Звідтіля він писав про рідний край:

" Соловейко на калині так лящить,

Аж серцю любо. Діти бігають ...

Дівчата десь співають у садку,

Та невже та Україна, цей квітучий край веселий, - ні для мене не чужа".

Написав він на Афоні 93 своїх " посланій", в кожному з них виливає велику любов і тугу за своїм рідним народом, за своєю рідною землею - Україною.

Ще один приклад нагадаю Вам, мої дорогі друзі, а саме про патрона Українського Пласту, святого Юрія Побідника.

В Юрія Переможця вселилося найбільше божество дохристиянської України , а саме бог сонця Хорс чи сам Дажбог .

Його рахували в нашім народі , богом весни і святкують його прихід на землю саме 23 квітня . З приходом Юрія на землю , ціла природа в Україні воскресає . Він ніби вертає життя гаєм , річкам , долинам та горам , благословляє подружжя на вічну любов .

Його ходу чути в зелах соковитих трав , в дзюркотінні веселих струмків , у співи небесних створінь - чути його голос . Він незримо слідує за тими хороводами , що їх біля води з барвистими віночками на голівках , вводять наші дівчата в ніч на Івана Купали .

Святий Юрій- Побідник також доглядає обійстя господаря , пильнує його худібку та допомагає молоді знайти одне - одного в коханні .

Гуцули той прихід на полонину весни так і називають святим Юрієм . Його трембіта лунає в горах і від тих чарівних звуків , прокидається від довшого сну природа .

Святий Юр у нашому народі є вістником квітучої пори року .

Отже , дорогі мої , гордо несіть прапор вільного духа і любови до Вітчизни , як це крізь століття проніс святий Юрій Побідник .

Скоб !

червень, 54 рік

210

ДО МОЇХ ОДНОСЕЛЬЦІВ

Любі брати й сестри ! Дорогі мої земляки !

Спочатку дозвольте мені привітати Вас нашим старовинним вітанням : Слава Ісусу Христу ! "

Блукаючи шляхом горя , на який мене кинула лиха доля проклятої війни , я , як Ви бачите , опинився з Вами за синім океаном .

Більшість з Вас ,напевно , також вдивлялися на його розгнівані хвилі , що здіймали велитенські гори , намагаючись в своїй роз"ятреній стихії поглинути того корабля , що віз Вас , борців за волю України , у невідоме .

Вам , як і мені , довелося опинитися в чужому і незнайомому оточенні . Разом зі мною Вам судилось випити чашу цькувань , зазнати нелюдських принижень .

Але , як каже мудре прислів"я :- Все добре , коли закінчується гаразд ..-

Не дивлячись на незнання в перших початках англійської мови , не маючи щирих друзів , ми всеж своєю самопосвятою і добровільною працею , перемогли .

Ця перемога – визнання нас за людей , не так легко нам і вдалася .

Почування наших обкрадених і принижених душ , не завжди було однаковим . Ми , що плекали в собі сонце України , шукали на дні свого ества зрозуміння

наших прагнень, шукали відповідді на докучливі питання нашої ганьби та неволі.

Той вічний неспокій живої української душі, часто не почувши відгуку, виривався розпачливим зойком в простір.

Інколи ми своїми прагненнями були подібні до мандрівника, що в безпросвітню темряву збився з дороги; збентежено оглядається довкруги, не знаючи, на яку стежину йому ступити.

Як Ви знаєте, що всі погляди на речі, різні думки та бажання, впливають з джерела людської душі і вони, ніби ті зорі Чумацького Шляху, що ведуть людину до омріяної мети.

Кажуть, щасливі ті, що вірують, бо їм відкриється царство небесне. Також щасливі ті, що ту мету власного щастя знаходять відразу.

Все ж більшість шукачів власної долі, в шуканні тієї путеводної зірки, марнують ціле своє життя.

Ми народилися з Вами і посвятили себе для зреалізації віковічного прагнення українського народу бути вільним і незалежним.

Той час, коли ми були не лише духовними, а і тілесними рабами наших сусідів, — відійшов у безповоротне минуле.

Ми новітні втікачі-емігранти знаємо хто ми є і чого ми на світі хочемо.

Для того, щоб нас більше не називали малоросами чи русинами, нашому народові довелося пролити море сліз і крові; покласти на полі честі сотні тисяч своїх найкращих синів та дочок.

Все ж таки ми не втонули в морі роз'ятреної стихії і нашкорабель , на щоглах якого гордо мають жовтосині прапори , заходить віднині у всі порти світу.

Дарма , що не всі нас зустрічають із хлібом та сіллю , як то ми , гостинний нарід , звикли вітати на рідній землі .

Дарма , що наш прихід не відзначають застеленими дорогими килимами ; дарма , що не гримлять в нашу честь сальви . Все ж у світі кожен нарід знає про наше існування .

А коли ті , що простягнули нам руку , як люди , довідалися від нас про нашу родючу землю , про багаті копалини нафти та кам'яного вугілля , про нашу криворізьку руду , про золоті лани пшениці та про нашу трагічну історію , то вони від здивування порозявляли свої роти .

Ми , дорогі односельці , як нація духа і земних багатств , встали знову з попелу та руїни .

Ми маємо від самого Господа право будувати своє власне , незалежне життя .

Для того , щоб нас у світах також вважали за людей , нам потрібно було багато зусиль і надзвичайного терпіння , великої любови , беззастережливості і відданості ідеалам свободи , насамперед жертвенності і небувалого героїства наших кращих синів та дочок . Тож вони , вмираючи за волю Вітчизни , відкривали наглухо забиті вікна в широкий світ .

Все ж світ , повний лицемірності, не чув тих наших покликів; не мав жодного бажання уволити благання наших матерів, сестер, дочок, які падали навколішки перед катом, прохаючи не вбивати і розстрілювати нас .

Мати чи сестра не раз випрала свою хустку в рясних сльозах, схиляючись над трупами своїх рідних .

Та все ж ми не побоялись смерті, бо мертві, казав наш хоробрий князь Святослав : " сорому не їмуть . "

Ми , маючи за мету, визволення Батьківщини, не злякались погроз ворога, і для цієї благородної мети, в найглухішу і найтемнішу пору ворожої окупації та езекуції, у відблисках пожеж і дикої кононади, мали відвагу вдарити по наших селах у дзвін на сполох .

Але на наше превелике здивування, того дзвону української волі – ніхто не почув; лжа заклала вуха західнім цивілізаторам, що їй годі було ї сподіватися на відгук .

Дякуючи байдужості світу, ми навчились тверезо мислити . Навчились еднатися з такими же самими поневоленими народами , як і український .

На своїх шовкотканних прапорах , ми написали вселюдські ідеї, хоч світові було байдуже до того. Ще й на сьогодні можна почути дошкульні питання, кинуті тими, що втікають від свого сумління, як кажуть , світ за очі .

В своїм брехливим тверджені, що " України не було, нема і бути не може, " наші вороги лишились непохитні .

Їхня скажена лють безмірна. А ті зайти, що народилися в Україні і вилетіли, як ті птахи з родинного гнізда, також паскудять, де можуть. Навіть переміщують наші древні міста Львів, Київ, Чернівці в країни, звідкіля, як загарбники і колонізатори прибули їхні предки чи батьки.

Отже, мої дорогі односельці, ми не сміємо в цю пору бути безязикими і слухаючи явну брехню, потурати їй.

Дамо належну відсіч фальсифікаторам нашої історії і не дамо ходу в світі їхній брехні. Своїм голосом правди, ми тим пройдисвітам дошкуляємо чимдужче. Бо ми існували, існуємо і будемо існувати аж поки ясного світу!

Жадоба ворогів до українських природних багатств, жадоба панувати над козацьким народом, зробила їх брехунами і вбивниками.

На протязі тисячеліть існування українського народу, ми тим знахабнілим недругам давали відсіч і замість тієї приготованої пагуби для нас, їхні собачі кості ми заривали в рідній землі, — так само і нині, в другий половині ХХ століття, зуміємо відстояти дорогу Вітчизну, нашу землю і нашу всенародню честь, не давши її нікому на поталу ані в Україні, ані в розсіянні по цілому світі.

Ми, дорогі односельці, існували, існуємо будемо існувати, наперекір тому, чи хто хоче

чи хто хоче цього чи ні, бо на протязі цілої історії України, вписана була не одна славна сторінка нашою власною кров'ю, з тим, щоб ту нашу славу і звитягу передавати разом з прапором волі наступним поколінням.

Ми, як єдина нація, схиляємо свої голови перед прахом синів та дочок, що впали в з ворогом під Сурожем, Києвом, Царгородом, Берестечком, Зборовим, Базаром та Крутами.

А коли прийде для наших дітей і внуків час, то вони також не завагаються стати в стативлави, щоб стяг перемоги гордо маяв з будинків, брам по цілій Україні.

Як дозріла нація, ми українці, ніколи не зазіхали і не йшли під боєм на чужі землі.

Лише наші знахабнілі сусіди, як ті дикі возки чи шакали, сунули на наш український чорнозем, палили наші села та міста, вбивали всіх, хто їм лише потрапив під руку.

Нам бракувало зброї, але лютий ворог за той підбій, платив власним життям.

Ще недавно, як Ви знаєте, по українській землі пройшли мільйонові армії Заходу і Сходу.

Страшне полум'я здіймалося з стріх наших солом'яних хат, ревіла налякана худоба, і все це закривав собою, чорний, уїдливиий дим, що скорбним смутком оповив цілу українську землю.

То був страшний потоп всього живого і суцього в Україні .

Все ж ми , Богові дякуючи , уцілили . На руїнах воскресли, хоч сподіваної волі, нам покищо не судилось здобути .

За виплеканий в серці святий ідеал бути господарем у власній хаті і на власній ниві, наші діди і прадіди наклали своїми буйними головами; пішли у землю , угноїли її своїми тілами з тим, щоб рідна земля заколосилася святим українським хлібом на якому виростали їхні онуки та сини .

Будучи вже тінню ті прадіди раділи з того, їхні нащадки мають міцне здоров'я і залишилися непохитними в своїх прагненнях .

А ті наші великомученики – батьки та діди, що загинули в катівнях по Березах Катутських , Бригідках, Колимі, та по безмежних просторах Заураля волають з безіменних могил не про помсту, а лише бажають, щоб та наша рідна молодь не випускала з рук прапора української самостійної держави; несла його гордо аж поки Україна не стане вільною .

І ті в'язні, яким було в катівнях ЧЕКА повиколювано очі і яким була з пальців рук зідрана садистами шкіра, хочуть одного - щоб ми не зневірювались у власних силах.

Вони впевнені, що їхні сироти - діти, підрісши, виховують власних дітей на лицарів свободи, які, нарешті, розваллять тюрму народів .

Отже, дорогі мої односельці! Така то наша, як ви бачите, українська правда і нема чого довго ломити собі голову.

Надходить день нашої перемоги, тому - то до скаженіння лютує наш ворог. Ось чому він перед своїм судним днем, хоче чим більше напиться нашої крові.

Хочеться мені ще нагадати Вам про ті рідні околиці, з яких ми вибралися в дорогу.

Ті мальовничі місця знаходяться в районі водоймища Дністра, в який впадає ліва притока - Сірет; протікає ріка між горами і знаходиться, на так званій, Подільській височині.

До неї вливає свої каламутні води Гнізна, хвилі якої не один із Вас пам'ятає.

Ці дорогі наші пам'яті і нашому серцю рідні околиці, відомі ще з давних-давен.

Щодо назви Дністра, то ця ріка має назву від староукраїнської богині Дани, яка була праматір'ю вірної любови та весни.

В Дністер вливаються менші українські річки, як Збруч, Жванчик, Золота Липа, які випливають із наших неповторних Карпат.

На Сіреті примістився Тарнопіль, а наш Збараж відпочиває собі над Гнізною.

Хочеться мені ще Вам нагадати, що десь на кінці четвертого століття чи на початку п'ятого по Р. Х. в цьому Дністерському межіріччі, мабуть коло Збаража, на наших предків русичів-антів, напали готи. На чолі

цих германських племен стояв жорстокий король Вінітар .

Гунни, які говорили між собою на староукраїнській мові, були друзями льокальних русинських племен і тому й виступили на боці антів .

Щодо тих древніх германців, то вони винищували наших предків, і були в поведженні з ними, не гірше, ніж з нами в ХХ столітті ті сталінські чи гітлерівські посіпаки .

Історик Йордан про цю подію пише таке :

" гунни зі своїм королем Біломиром /Баломбером/, не стерпіли знущання готів над антами. Вони виступили на стороні покривджених. Спочатку перемога хилилася в бік Вінітара, і у двох битвах фортуна усміхалася готам.

І ось, саме в наших рідних околицях, на одній із притоків Дністра і відбулася вирішальна битва між готами та гуннами-антами .

Йордан про цю славну баталію згадує так :

" В третій битві, коли дві ворожі армії зблизились, Біломир- ватажок гуннів пустив зі свого лука стрілу; стріла, що потрапила в голову Вінітара, убила його ..."/248-49/.

Тут же в наших околицях, а саме в селі Ставчани, недавно українськими археологами був відкопаний одноликий ідол-божество, якого і назвали ставчанським. Разом з ним знайшли конусовидну стелю з соняшним/солярним/ знаком. Те божество-ідола і ту стелю солярного знаку, ставили на деяку віддаль

поміж собою; вкупі вони творили так званий жертovníк . капище . Те кам"яне божество уособлювало собою бога сонця і всього живого на землі - Дажбога .

Щодо солярного знаку, то наші предки, як він вказує, поклонялися Хорсові і приносили йому біля того капища свої жертви у вигляді різних тварин та овочів . На терені того первісного храму добре збереглися кості забитих птахів та тварин .

У час торжеств, як видно, жрець розпалював декілька багать довкола тих статуй .

Ці археологічні відкриття належать до збудків черняхівської культури, яка існувала від другого до четвертого століття Р. Х. по цілій українській землі .

Збереглися ті ідоли дуже добре, бо, коли до місцевого населення докотилася чутка про страшну навалу обрив/ аврів /, то люди ті свої святощі перед втечею, глибоко закопали в землю . Невідомо, чи ті всі мешканці, на чолі з волохом, загинули на полі бою чи ні, все ж ніхто з них не повернувся на попелище .

Щодо Збаражу, то це місто було столицею удільного князівства десь в XIII столітті .

Літопис нам про нього лишив згадку, що Збараж в 1211 році став яблуком роздору між київським князем Всеволодом Святославичем і персопинським князем Мстиславом .

В 1649 році селянсько- козацькі полки, на чолі з гетьманом Богданом Хмельницьким обложили Збараж, у якому оборонялася ціла польська армія. Чудо і на цей раз врятувало ляхів, бо вони зуміли переконати Богдана укласти з ними мирний договір, що гетьман і зробив.

В 1674 році Збараж і його околиці загубив собі турецький хан. На зміну йому приходить Австрія, Росія, знову Австрія; після нашої поразки в 1919 році загарблює нас Польща.

Перші звістки про існування русів в наших околицях, відносяться приблизно до 425 р. перед Христом. Хоч наші предки тисячу років ще до приходу на землю Христа, боролися в Карпатах проти ромеїв- римлян та готської навали.

Ті руси, що осіли в Карпатах, розбили в смертельних битвах своїх численних ворогів. Це вони були творцями скитсько- сарматської держави, це вони створили київську та новгородську Русь.

Нема чого сусідам чванитись, хіба тими найжорстокішими карами, що вони вигадали. Так наш земляк, що народився в Збаражі, Северин Наливайко, був позвірськи заморожений у Варшаві. Разом з ним були замучені козацькі старшини: Лобода, Мазепа, Козима. Їх вивели на майдан в 1596 році і оголосили, що вони, ніби то проти католицької віри.

Відразу після фальшивого обвинувачення, їх за - проторили живцем у мідного бика і почали ту металеву потвору гріти на маленькому вогні .

Декілька годин чулися крики і зойки тих українців- страдників; те прокляття езуїтам- ляхам не розчулило небес і до сьогодні .

Все ж ті жертви не пропали даром . Голос тих козаків- мучеників, як голос, незламного духа, витає над всіма нами . Він є пересторогою не вірити лукавому і підступному ворогові, дарма, чи він має на грудях емблему святого хреста чи червоної зірки . Так не даймося йому нас обвести круг пальця . Будемо пильними і ту нашу пильність і знання передаймо нашим нащадкам- дітям та онукам, бо ми з Вами, як ніколи, впевнені в соня - шному завтраї українського народу .

Ті наші далекі предки, які залишили нам на спомин свій витесаний з кам'яної брили, солярний знак,- емблему бога сонця і всього сущого на землі, Дажбога,- певно вірили про перемогу сонця над тьмою, вірили у воскресний день і ту віру з далеких туманних часів, дарма що в іншій формі, передали нам і за це їм від нас велика шана і вічна слава

літо, 1956-66 рік

З М І С Т

СМЕРЕКОВИЙ СВІТ

Присвята	ст. 5
Воскресіння	ст. 6
Діброва	ст. 7 - 9
Карпати	ст. 10 - 11
Стихія	ст. 12 - 13
Думка	ст. 14 - 15
Серце	ст. 16 - 17
Втрата	ст. 18 - 19
Самота	ст. 20
Трембіта	ст. 21 - 22
Сосновий шум	ст. 23 - 26
Видіння	ст. 27
Київ	ст. 28 - 31
Сніжинки	ст. 32 - 33
Зозуля ..	ст. 34
Смерека	ст. 35 - 36
Наїзтники	ст. 37 - 44
Ластівки	ст. 45
Крути	ст. 46 - 49
Повстанська	ст. 50 - 51
Ватра	ст. 52
Рожина	ст. 53
Ідилія	ст. 54 - 55
Ідея	ст. 56 - 57
Бажання	ст. 58
Базар	ст. 59 - 61
Копиці	ст. 62
Цвіт	ст. 63
Вдовиця	ст. 64
Великий чин	ст. 65

Віншування	ст. 117
Мрія	ст. 118
Туга	ст. 119
Альтанка	ст. 120
Колоски	ст. 121 - 22
Душа	ст. 123 - 24
Плекання	ст. 125 - 126
Скитія	ст. 127 - 28
Зірниця	ст. 129
Коханка	ст. 130
Прибій	ст. 131 - 33
Лани колосяться	ст. 134
Руїна	ст. 135
Сни	ст. 136
В горобину ніч	ст. 137
Свідчадо	ст. 138 - 40

Розділ ІУ

Медв'яні зорі

Ріка Унструт	ст. 141
Посвята	ст. 142
Мова	ст. 143 - 144
Мара	145
Весілля	ст. 146
Щедрівка	ст. 147
Мати	ст. 148
Журавлі	ст. 149
Дружині в день народження	ст. 150
Калиновий цвіт	ст. 151
Повернення	ст. 152
Гомін	ст. 153 - 154
Думка	ст. 155 - 56

Воскресіння	ст. 157
Цвіт	ст. 158
На незабудь	ст. 158
Рута - м'ята	ст. 160
Різдвяне	ст. 161
Мороз	162 - 163
Лист	ст. 164 - 65
Пісня про копалину	ст. 166 - 186
Заповіт	ст . 156

Розділ У.

Дарунки осені

Листки з життєпису	ст. 187 - 200
Дещо про дружбу	ст. 201 - 206
Рідне слово в аспекті чужих культур	ст. 207 - 210
До односельців	ст. 211 - -222

К І Н Е Ц Ь

Виправлення помилок.

Стор. Вірш. Рядок.	Надруковано	Треба читати
15.	срудня	Грудня
28. 2 Ізгори	вимромінюється	випромінуються
42. 34 І5згори	не хочуги	не хочуть
54. 1 4знизу	вкупн	вкупі
60. 7 5знизу	голубий	голубій
66. 2 4згори	у боротьби	у боротьбі
70. 1 Ізгори	привидилося	привиділося
70. 1 Ізгори	в дібровн	в діброві
71. 10 Ізнизу	і трударів	і братів
79. 13 Ізгори	і скрипнть	і скрипить
163. 9 3,згор.	Жінка	Дівчина
187. 13,знизу	2,гого червня	2,гого серпня
195. 10знизу	режать	лежать
199. 5знизу	в хліви	в хліві
202. 4згори	всія	всієї
202. 14згори	найтаємні	найтаємніші
204. 13,згори	в начорніші	в найчорніші
205. 15,знизу	гриючись	гріючись
206. 6,згори	сам	самі
210. 4,згори	в нашим	в наших
213. 3,згори	жовтосині	синьожовті
217. 13,згори	Катутських	Картузських
218. 12,згори	Сірет	Серет
218. 7,знизу	Сірет	Серет
218. 7,знизу	Тарнопіль	Тернопіль

